

**A Budapesti Történeti Múzeum
2023. évi
gazdálkodásának értékelése**

BEVEZETŐ

A Budapesti Történeti Múzeum (továbbiakban: BTM), amelyet a Vármúzeum, az Aquincumi Múzeum, a Kiscelli Múzeum és a Budapest Galéria, mint tagintézmények alkotnak, az őskortól napjainkig tartó időszakokból gyűjti és őrzi a hazai és a fővárosi régészeti, történeti és művészeti emlékeket. Elsődleges feladata a gyűjteményeiben található tárgyi és szellemi örökség kutatása, tudományos megalapozottságú újraértelmezése, kiállítása, és hozzáférhetővé tétele. Érzékenyen reagál a főváros társadalmi, kulturális és épített örökségének változásaira, aktívan részt vesz a kulturális örökségvédelemben és Budapest jövőjének alakításában. Célja a városi és helyi identitások erősítése, ennek elérése érdekében párbeszédet kezdeményez a városi intézményekkel és a civil társadalmat képviselő csoportokkal. A kortárs szellemi áramlatokra nyitott, sokoldalú tudományos műhely, amely korszerű muzeológiai szemlélettel, hitelesen, magas szakmai színvonalon, ugyanakkor közérthetően tárja a látogatók elé és teszi átélhetővé a múlt és a jelen emlékeit. Törekszik arra, hogy a társadalom minden rétege számára elérhető legyen, a hátrányos helyzetűek és fogyatékkal élők társadalmi integrációját speciális programok szervezésével segíti elő. A környezettudatosságot és társadalmi felelősségvállalást alapvető értéknek tartja, szakmai és társadalmi etikai szempontok szem előtt tartásával határozza meg

A BTM likviditása a gazdasági helyzet nehézségei ellenére 2023-ban is stabil maradt, fizetési kötelezettségeinek határidőre eleget tett. Takarékos gazdálkodás mellett a fenntartó támogatásával biztosított volt a működéséhez szükséges pénzügyi forrás.

A BTM 2023. évi működését alapvetően meghatározták:

- 1) külső tényezők hatása az intézményi gazdálkodásra (magas éves átlagos infláció miatt beszerzések, igénybe vett szolgáltatások áremelkedése)
 - 2) takarékos gazdálkodás,
 - 3) tartósan magas energiaárak,
 - 4) fenntartói bérfejlesztés részben önerőből történő kigazdálkodása,
 - 5) régészeti bevételek csökkenése az építőipari beruházások visszaesése következtében,
 - 6) jegybevételek emelkedése,
 - 7) a DMS One iktatórendszer használata.
-
- 1) A 2023-as év gazdálkodását külső tényezők is befolyásolták, ezen belül a magas éves átlagos infláció (17,6%) jelentős áremelkedést eredményezett a beszerzések és az igénybe vett szolgáltatások területén, ami kihívások elé állította az intézményt a gazdálkodás során. A beszerzési árak emelkedése és a szolgáltatások drágulása az intézmény költségvetését terhelte.
 - 2) A takarékos gazdálkodás továbbra is kiemelt fontosságú volt a költségvetés egyensúlyának megőrzése érdekében. A költségvetést alapos tervezés, a bevételek és a kiadások pontos becslése, számíttással történő alátámasztása előzte meg. A hatékonyság javítását célzó intézkedések történtek, több árajánlat bekérése, munkafolyamatok optimalizálása, kiadások lejárati szerinti ütemezése, közbeszerzési eljárások lebonyolítása (pl.: takarítási tevékenység).

A Múzeum saját bevételei növelésével (múzeumi boltok kialakítása, kiadványértékesítés, intézményi terek bérbeadása), pályázati források segítségével igyekezett többletforrást bevonni a szakmai tevékenységébe a kiállítás rendezés, kiadvány előállítás, kulturális programok és konferencia szervezés területén.

- 3) A megemelkedett energiaárakra válaszul az előző évben tett energiatakarékos intézkedések részben történő fenntartása. A tartósan magas energiaárak miatt az intézménynek érdeke az energiafelhasználás optimalizálása. Az egységárak mérséklődése fokozatosan érvényesül a magasabb egységárakat tartalmazó szerződések kifizetésével, kedvezőbb mértékek mellett történő újra kötésével.
- 4) A Fővárosi Önkormányzat a fővárosi tulajdonú gazdasági társaságok, illetve a fővárosi fenntartású intézmények munkavállalóit képviselő szakszervezetekkel bérpolitikai megállapodást kötött. A Fővárosi Bérmegállapodás értelmében a 2023-as évre vonatkozó béremelés részben önerőből történő kigazdálkodása megtörtént.
- 5) Az építési beruházások volumene csökkent 2023-ban, ami kedvezőtlen hatást gyakorol a régészeti feltárásokból származó bevételekre. A gazdasági helyzet bizonytalansága visszafogta a beruházási kedvet (infláció, kamatok emelkedése, munkaerőhiány).
- 6) A lezárásokat követően a látogatószám emelkedése volt megfigyelhető, ennek következtében emelkedtek a jegyeladásból származó bevételek. 2023-ban az intézményi jegyárbevételek rekordot döntöttek, a látogatószámok már a pandémia előtti évek látogatószámát is meghaladták. A múzeumpedagógiai foglalkozások bevétele is közel 1/3-ával növekedett az előző évi bevételekhez képest.
- 7) Az elektronikus iratkezelési rendszer élesítése megtörtént a 2023-as év során.

2023. évi szakmai beszámoló

Szakmai, tudományos tevékenység

A szolgáltató területeken a legfontosabb feladat 2023-ban is az intézményen belüli integráció megvalósítása és összehangolt, de a sokszínűség elvén alapuló működés megteremtése volt.

A BTM 2023-ben az alábbi jogszabályban rögzített feladatait teljesítette:

- a) A BTM célzott programjaival elősegítette a kulturális értékekhez való szélesebb körű hozzáférés javítását, ennek keretében a hátrányos helyzetű területek és csoportok felzárkózását. A BTM 2023-ban is nagy hangsúlyt fektetett a múzeumpedagógia fejlesztésére, és kidolgozta a hátrányos helyzetű csoportok felzárkóztatásának összintézményi programját.
- b) A BTM fogadó szervezetként részt vett az iskolai közösségi szolgálat teljesítésében, tovább növelte az iskolai közösségi szolgálat eltöltésének lehetőségét a BTM-ben.
- c) A BTM tovább működtette a 2022-ben megkezdett önkéntes programot.

Tárgyévi kiemelt szakmai feladatok

A 2023-as év elsősorban a „**Budapest150**” jubileumi év jegyében telt el.

Erre az évfordulóra a **BTM Vármúzeum** egy nagyszabású időszaki kiállítással készült „*A Budapest-hatás. Fővárosi kötődések és identitások*” címmel, mely a városegyesítés 150 éves évfordulójának egyik kiemelt eseménye volt. A kiállítás olyan kérdésekre keresett és adott válaszokat, mint „Mit jelent budapestinek lenni? Hogyan hat a főváros a lakóira és azokra, akik napjaik legalább egy részét benne töltik? Beszélhetünk egyáltalán „budapestiségről”? A kiállításához számos pódiumbeszélgetés, zenés előadássorozat és várostörténeti séta, előadás kapcsolódott.

A **Kiscelli Múzeumban** az Újkori Várostörténeti Főosztály kiemelt célját képezte a városegyesítés 150. évfordulójához kapcsolódó kiállítások megrendezése, ami a „*Divat & Város*” és a „*Lajta Béla 150*” című kiállítások formájában 2023. év végén megvalósult.

A **Fővárosi Képtárban** fontos szakmai feladat volt a *Ki a raktárból! 2.* kiállítás és a *Reigl Judit* tárlatok.

A **Budapest Galériában** 2023 őszén került megrendezésre a *Flaszter - 1. Budapesti Köztéri Kortárs Művészeti Biennálé*, melynek keretében 10 köztéri projektet mutattak be. A rendezvénysorozat kiemelte azokat a jelen lévő, de csak kevesek számára ismert vagy látható árnyéktörténeteket, amelyeket a nagy történelmi narratíva nem rögzít, de amelyek meghatározzák egy-egy közösség működését vagy a városlakók viszonyát otthonukhoz. A Flaszter keretében egy hónapon keresztül számos kísérőprogram is megvalósult Budapest közterein.

A **Középkori Főosztály** a 2023-as évben tovább folytatta legfontosabb tevékenységét Budapest területén: a honfoglalás és a török kor végi időszak közötti régészeti lelőhelyeken történő régészeti beavatkozást és a főváros történetének kutatását. A feltárások és régészeti megfigyelések nagy számban jelentkeztek az év során. A Középkori Főosztály 2023-ban is folytatta a korábban megkezdett tudományos munkáját. A kutatásait a múzeum saját, illetve más tudományos folyóirataiban közölte, előadásokon mutatta be.

2023. december 6-án nyílt a „Középpontban a Középkor 8 – Századról századra” című kiállítás, mely a 2022-es évben feltárt legszebb középkori leleteket mutatja be a nagyközönségnek. Az év folyamán felújításra került a Gótikus szobrok és az Anjou-magyar selyemkárpit kiállítótere is.

A **BTM Aquincumi Múzeum** Ókortörténeti Főosztályának elsődleges feladata volt továbbra is Budapest római kori régészeti örökségének megőrzése, megmentése és feltárása, valamint az ezekhez kapcsolódó dokumentációs, nyilvántartási kötelezettségek ellátása és a régészeti örökség élményszerű bemutatása a látogatóknak.

2023-ban kivitelezési szakaszba lépett, illetve megvalósult és lezárult a *VEKOP 4.1.2-17. pályázat* keretében a *Látványsétány* és az aquincumi limest bemutató új állandó kiállítás megvalósítása, a „*A római sas árnyékában – katonaélet az aquincumi limes mentén*” címmel.

A **BTM Aquincumi Múzeumában** működő Ős- és Népvándorlás kori Főosztály munkatársai a korábbi évek gyakorlata alapján a 2023. évben is egymással párhuzamosan több feladatkört láttak el, úgymint örökségvédelmi, muzeológiai - dokumentációs, tudományos és közművelődési feladatokat. Jelentős változások történtek az intézmény külső raktározási kapacitásával kapcsolatosan, mivel 2023-ban az Őskori és Népvándorlás kori átmeneti raktár Lenkei úti részlegéből megtörtént a régészeti leletanyagok és irattári anyagok átköltöztetése az újonnan kibérelt raktárba.

Szakmai, tudományos tevékenység

Régészeti tevékenység

Az **Ásatási Projektirodának** (továbbiakban ÁPI) elsődleges feladata a BTM közreműködésével megvalósuló régészeti feladatellátások koordinálása, irányítása, a beruházókkal, hatóságokkal, szakmai szervezetekkel való kapcsolattartás. 2023. évben összesen 392 beruházási projekt szerződéskötését és terepi feladatellátását koordinálta. Ásatásokat 18 helyszínen folytatott az ÁPI, a többi feladatellátás megfigyeléshez köthető. Jelentősebb feltárások voltak a XXII. kerület Növény utcai beruházási területen, ahol egy 148 síros avar temető és őskori településrészlet került kibontásra; a XIII. kerületben a Dagály fürdővel szemben, ahol két szomszédos telken egy római kori erőd és az arra települt Árpád-kori településrészlet látott napvilágot, míg az Aranyhegyi patak mellett egy római villa szondázására került sor. A Vár területén folyamatos megfigyeléseket és kisebb feltárásokat folytattak az ÁPI munkatársai, így a Szent György téren, a K-i felvezetőn és a volt Honvéd Főparancsnokság udvarán. A III. kerületi Óbudai Zsinagóga mellett próbakutatással szondázták a beépítési területet, ahol az egykori középkori épületek sűrű épületszövetét sikerült megtalálni. Feltárások folytak még a Dunapláza mögötti területen, a Vidor utca környékén és a MUNDO területén.

Az év első felében a szerződéskötések és az ezekhez tartozó nyilvántartási folyamatok átalakítása lezárult, az új folyamatok bevezetésre kerültek. A kialakított folyamatok kevesebb ügyintézésrel és dokumentációval járnak (pl. kivezetésre került az előleg), ezzel is segítve nem csak az ÁPI-n dolgozó kollégák munkáját, hanem a BTM egyéb szervezeti egységeinek a munkáját is. Az ÁPI szervezésében a nyár folyamán a régészeti vezetők egy részletesebb jogi képzést kaptak. A kialakított új rendszerről a nyár végén/ősz elején minden régészettel érintett munkatárs belső képzésben részesült. Az év utolsó harmadában elindult a régészeti pénzek felhasználási rendszerének átdolgozása, melytől egy átláthatóbb, nyomon követhetőbb, világosabb szisztéma kidolgozása várható. Az ÁPI koordinációjában bérlésre került egy új raktárpépület a beázásokkal küzdő Lenkei úti raktár helyett, és az ősz folyamán a leletanyagok egy részének átköltöztetése is megvalósult. Szintén az év második felében egy térinformatikai adatbázis fejlesztésének indítására került sor, melynek célja, hogy a BTM régészeti munkáiból származó adatokat egy helyen, kereshető adatbázisba lehessen rendezni. Az ÁPI szakmai irányításával és támogatásával két közbeszerzési eljárást is lefolytatott a BTM, egyet régészeti bontómunkára, egyet restaurálásra. Mindkettő a szakmai főosztályok feladatellátásának támogatását hivatott segíteni.

Az ÁPI munkatársai a régészeti főosztályok szakmai koordinálása mellett ellátják Budapest közigazgatási területén belül a régészeti megfigyelések végzését, ezek száma 2023-ban 285 projekt volt. E mellett az osztály fő feladata az intézmény régészeti feltárásain a régésztechnikusi munkakör ellátása, így támogatva a régészeti főosztályok terepi és dokumentációs feladatellátását. Összesen 18 teljes felületű és próbafeltáráson vettek részt a technikusok, melyek mellett ezek dokumentációs feladatának támogatásában is segédkeztek, így a leletanyagok leltározásában, a terepi munkák során készült rajzok, leíró lapok, fotók digitalizálásában és rendszerezésében, adatbázisba történő felvitelében.

A **Középkori Főosztály** a 2023-as évben tovább folytatta legfontosabb tevékenységét Budapest területén: a honfoglalás és a török kor végi időszak közötti régészeti lelőhelyeken történő régészeti beavatkozást és a főváros történetének kutatását. A főosztály életében komoly változások voltak, hiszen az év során 4 kolléga ment nyugdíjba, őket 4 fiatal munkatárs váltotta. Az összlétszám 21 fő, de van 2 hatórás és 2 négyórásban dolgozó munkatárs.

Feltárások és régészeti megfigyelések nagy számban jelentkeztek 2023-ban is. Az elmúlt évben a Budai Várban több munka is folyt (Szent György utca, Keleti Felvezető, Rondella, Királyi Palota A épület), az I. kerületben a Szabó Ilonka utcában, III. kerületben a Lajos utcában, XIII. kerületben a Marina Towerben, Népfürdő utcában és a Bodor utcában volt régészeti feltárás. Ezenkívül számos alkalommal végzett a Főosztály régészeti megfigyelést a főváros területén. Összesen 9034 m²-nyi feltárt területről, 301 láda régészeti leletanyag került be az elmúlt évben a Főosztályra

A Főosztály gyűjteményeinek rendezése, gondozása a lehetőségekhez mérten folytatódott. Feltárásokból és régészeti megfigyelésekből származó leletanyagokkal gyarapították a régészeti gyűjteményt, valamint az ásatásokhoz kapcsolódó dokumentációkhoz köthető elemekkel (rajzok, fotók) növelték a Főosztály segédgyűjteményeit. A leltározási munka számítógépes rendszeren az Arché programmal folytatódott. 1607 tétel leltározása történt meg a régészeti gyűjteménybe, 1586 tételt a fotótárba és 349 tételt a rajztárba leltározta. A Középkori Főosztályon az elmúlt évben hivatalos revíziót nem tudtak végrehajtani, a gyűjteményben történő leletanyagmozgatás során ellenőrzés történt. A leltározási és revíziós munkát humánerőforrási problémák lassítják.

Fontos feladat a gyűjtemények digitalizálása, nemcsak a megőrzés miatt, hanem a könnyebb keresés és elérhetőség miatt is. A Középkori Régészeti Gyűjteményben tervbe vett mennyiséget részben sikerült elérni, de a beérkező anyag az év során folyamatos munkával látja el a szakmai területet. Az osztály Fotóműhelyében 850 tárgy digitalizálása történt meg. A Rajztárban 150 db rajz szkennelése készült el.

A Középkori Főosztály 2023-ban is folytatta a korábban megkezdett tudományos munkáját. A kutatásait a múzeum saját, illetve más tudományos folyóirataiban közölte, előadásokon mutatta be. 2023-ban három átfutó kiállításra került sor. A 20. század játékaival, ezen belül játékkatonáival szóló „Kádár (játék)katonái” március 15-én, a Szent Margit életét és korát bemutató „A Sziget – Szent Margit és a domonkosok” április 26-án, a 2021-es év során a főváros területéről előkerült legszebb, legfontosabb leleteket bemutató „Középpontban a Középkor 7 – ágyúgolyó és pohár” kiállítás március 15-én zárt be. 2023. december 6-án nyílt a „Középpontban a Középkor 8 – Századról századra című kiállítás, mely a 2022-es évben feltárt legszebb középkori leleteket mutatja be a nagyközönségnek. Az év folyamán felújításra került a Gótikus szobrok és az Anjou-magyar selyemkárpit kiállítótere. Mindegyik kiállításához vezetéseket tartottak és egyéb közönségkapcsolati tevékenységben vettek részt. A Középkori Főosztály részt vett, illetve otthont adott a 2023. november 11-én megrendezett Élet a török hódoltságban c. konferenciának. Megjelentették az év végén a Befejezetlen történet – Tanulmányok Kovács Eszter emlékére c. tanulmánykötetet. Két munkatárs dolgozott a Batthyány Alapítvány megbízásából a Budai vár 1541 – 1686 c. projekten.

A Középkori Főosztály gyűjteményei a 2023-as évben is biztosították a kutatási lehetőséget. Általában egyetemi hallgatók, doktoranduszok végeznek kutatómunkát, de az utóbbi években nem ritka, hogy pl. a Hauszmann Program, vagy más program keretében érkeznek kutatók. A régészeti gyűjteményt főként anyagfeldolgozás, a Kötőirat szakdolgozat írása miatt kereste fel több kutató. A Rajztárban öt fő végzett kutatási munkát, a fotótárban nagyobbrészt kölcsönzés, fotómegrendelés történt.

Műtárgyvédelem, állományvédelem

A Műtárgyvédelmi osztály a feladatait a BTM három tagintézményében és a raktárbázisain látja el. Éves tervben szereplő munkáit a 2023-as évben is a hét gyűjteményeket gondozó főosztálytól kapták, valamint a nagymennyiségű ásatásról frissen bekerült leletanyag kezelése is az osztályfeladata.

A táblázat számai az újkori tárgyak esetében beleltározott tárgyakat jelentenek, a régészeti számok 95%-ban a friss anyag kezelését fedik. A régészeti anyag az ásatásból M30-as méretű ládákban érkezik,

és sokáig problémát okozott a leltanyag megjelenítése a statisztikában. 2023-tól a darabszámot nem a töredékek száma és nem a kiegészíthető tárgyak száma alapján határozzák meg, hanem a leletkísérők darabszáma alapján. Ez sem tudja a valóságot hűen tükrözni, de az elvégzett munka volumenét már mutatja.

A megelőző állományvédelem száma egy becsült szám, mivel ebbe a kategóriába sorolták a raktári elhelyezéshez, szállításhoz megfelelő csomagolást kapott tárgyak mellett a kiállításokon állandóan, illetve ideiglenesen bemutatott tárgyak környezetének felügyeletét is.

2023-ban mindhárom tagintézményben részt vettek a kiállítások előzetes munkáiban. A korábbi évek munkájának következtében a felelős kurátorok egyre inkább, bár még nem teljes számban felismerik, hogy a restaurátorok bevonása a tárgyak kiválasztásától kezdve a kiállítási körülmények, installálás meghatározásán keresztül a tárgy tárolóba való behelyezéséig a kiállítás minőségét emeli, illetve egyszerűsít folyamatokat és ezzel a kiállítási projekt javára van. A 2023-as évben külföldre is kísérték kiállításokat. Kiemelkedő feladat volt 2023-ban a Gótikus szobor kiállítás megújítása kapcsán az Anjou kárpit fotózásának megszervezésekor a műtárgyvédelmi követelmények és a lehetőségek összehangolása.

A BTM-ben a feltárással kapcsolatos folyamatirányítás és a jogi követelményeknek megfelelő dokumentációs rendszer komoly átalakuláson megy át, ez érinti a Műtárgyvédelmi osztály feladatellátását is. Az egyre inkább átlátható folyamatok, az osztályok közötti kommunikáció rendszerének kialakítása, melyben a Műtárgyvédelmi osztály is részes, segítik a reális célok kitűzését és a lehetőségeinken túl lévő feladatok esetében a megoldások megtalálását.

A 2023-as évben ezért a BTM közbeszerzés keretében kerámia restaurálásra szerződött vállalkozóval. A közbeszerzéshez szükséges szakmai követelményeket a Műtárgyvédelmi osztály határozta meg, a lebonyolítás a régészeti osztályok által meghatározott leltanyag tekintetében szintén az osztály feladata.

A konkrét állományvédelmi feladatok mellett két tagintézményben (Aquincum, Vármúzeum) is igény van a múzeumpedagógia és a rendezvények területén a restaurátorok által adott speciális információkra. A restaurátor kollégák workshopokat és gyerekfoglalkozásokat is tartanak, tervezett rendszer szerint, amivel a látogatói élményhez is hozzá tudnak járulni.

A szakmai képzésben is jelen vannak az osztály munkatársai a folyamat mindkét oldalán. Egy kolléga a felsőoktatási képzésben, ketten a középfokú képzésben adják át tudásukat, valamint két kolléga végzi a Képzőművészeti Egyetem Iparművészeti Specializációját. Emellett az Erasmus+ program keretében egy spanyol vegyész diák segíti munkatársainkat a műanyag alapú műtárgyakkal kapcsolatos tárolási, csomagolási problémák megoldásában.

Régészeti Adattár

A gyűjteménygyarapítási feladatok során a Dokumentációs gyűjtemény gyarapítása élvezett elsőbbséget (913 tétel), tekintetbe véve a hatályos jogszabályok jelentésekre és dokumentációkra vonatkozó rendelkezéseit. A Hagyatéki gyűjteménybe új teljes hagyaték nem érkezett, több korábban bekerült anyag újabb tételekkel egészült ki (Póczy Klára, H. Gyürky Katalin, Wellner István, Kovács Eszter, Kuzsinszky Bálint – összesen 106 tétel). Az Intézménytörténeti gyűjteménybe a restancia anyag mellett az aktuális kiállítások leadott anyagainak rendezése és leltározása folyt (111 új tétel és 122 tételbe utólagos betagozás). Az Archív iratanyaggyűjtemény leltárba vétele folytatódott (619 tétel). Összességében 1749 új leltári tétel került a leltárkönyvekbe, az előzetes sajtóanyag gyűjtésbe pedig 539 sajtómegjelenés. 2023. december 31-i állapot szerint 32795 leltározott tétel található az Adattár gyűjteményeiben, Az Intézménytörténeti, Hagyatéki és Archív iratanyaggyűjteménybe való leltározás előmunkálatai során 14 láda anyagot válogatására került sor.

Az osztály kollégái által ellátott kutatószolgálat során 81 alkalommal segítettek a külső és belső kutatók munkáját (74 kutató, 332 tanulmányozott leltári tétel). A főváros területén folyó földmunkákkal, építkezésekkel kapcsolatban c. 1500 szakhatósági állásfoglalást továbbítottak az illetékes osztályra. A jogszabályban előírt határidőn belül 95 esetben teljesítették a Múzeum adatszolgáltatási kötelezettségét előzetes régészeti dokumentációkhoz kapcsolódóan az MNM NRI-nek.

A gyűjteményi anyagok digitalizálása keretében folytatódott az Archív iratanyag gyűjtemény digitalizálása (748 tétel), a szakirodalmi kartonok számítógépes rögzítése (1045 karton), a hagyatékok tételeinek adatbázisba rögzítése (106 tétel), illetve a régészeti jelentések és dokumentációk leltározása kapcsán a topográfiai adatbázis bővítése (1090 tétel). A Dokumentációs gyűjteménybe bekerülő új anyagok elektronikus változatainak rendezése, mentése is párhuzamosan folyt a leltározással (683 tétel), emellett a topográfiai adatbázis rendszerezése kapcsán 633 db korábbi dokumentáció szöveges része került digitalizálásra. Az Intézménytörténeti gyűjtemény adatbázisába 111 új tétel került, az Archív iratanyaggyűjtemény adatbázisába 619 tétel.

A Közönségkapcsolati Főosztály által szervezett Kulisszajárás keretében Ternovác Adél és Éder Katalin mutatta be az Adattár munkáját. A BTM Önkéntes program keretében 1 önkéntes segíti az Adattár munkáját.

Az osztályon dolgozó kollégáktól az idei év során 2 tanulmány jelent meg (Éder Katalin: Schöpflin Aladár és a Fővárosi Múzeum első katalógusa. In: Honismeret 2023/3 64-70.; Éder Katalin: Hódoltság kori bőrleletek a II. Kacska utca 15-23. feltárásából In: Befejezetlen történet – Tanulmányok Kovács Eszter emlékére. 271-292.), leadásra került 3 kézirat (Éder Katalin: Kubinyi András hagyatéka és bibliográfiája. In: Budapest Régiségei, Éder Katalin: Mindennapi élet a középkori Buda-Pesten. In: Budapest története; Éder Katalin: Kisember a nagyok mögött avagy ki is volt Schindelman Ferenc? In: Tanulmányok Budapest múltjából).

Könyvtári tevékenység

2023-ban a BTM Könyvtárának munkatársai 978 db új dokumentumot dolgoztak fel, ebből periodika 191 db leltári egység, könyv pedig 787 db leltári egység. A retrospektív feldolgozással 1207 db dokumentum adatai kerültek be a SZIREN Integrált Könyvtári Rendszerbe. Az Aquincumi Könyvtár egy 6 elemes polcrendszerrel bővítették, ahova elhelyezték Póczy Klára könyvhagyatékát, ami új különgyűjteményként szerepel az Aquincumi Könyvtár állományában.

A Középkori Szakkönyvtárban áthelyezték a C és D méretű könyveket, ami kb. 4000 dokumentum átmozgatását jelentette. Egy fő közösségi szolgáltató gimnazista tanulót is fogadtak.

A BTM Könyvtára „nyilvántartásainak ellenőrzése, a könyvtárhasználati szabályzat előírásai betartásának vizsgálata” c. szabályszerűségi ellenőrzésen esett át. A belső ellenőrzés azt vizsgálta, hogy a könyvtári állomány kezelésének szabályszerűsége, a gyarapítás, nyilvántartás, megőrzés, szolgáltatásnyújtás, tájékoztatás és a kiadványcsere megvalósul-e. A vizsgálat kiemelt területei az állomány nyilvántartása és változáskövetés alakulása voltak. Összességében az ellenőrzés nyomán kialakított vélemény a megfelelő fokozatot érte el, ami az elérhető legmagasabb fokozatot jelenti. A módosítási javaslatoknak megfelelően elkészítették az *Intézkedési tervet*, valamint a terveknek megfelelően végrehajtották az intézkedéseket. Az osztályvezető kidolgozta a *Könyvtári folyamatábrá – Kockázatkezelés* c. dokumentumot. Megújításra került a *Könyvtárhasználati Szabályzat*.

A tudományos kutatás támogatásához az ADT, a JSTOR-Museum Collection, és 12 db SZAKTÁRS-adatbázis előfizetésére került sor. Az előfizetések adminisztrációját teljes egészben a Könyvtár munkatársai végezték. A Könyvtár koordinálta 33 munkatárs távoli hozzáférést az ADT adatbázishoz. Könyvtári szaktájékoztatás 232 alkalommal történt. Folyamatosan bővítették a cserepartnerek számát, melynek eredményeként 192 muzeális intézménnyel történt kapcsolatfelvétel.

Kiadványcserével 318 db könyvet szereztek be, és 740 db saját kiadványt küldtek ki. 2023-ban 27 db könyvtárközi kölcsönzést bonyolítottak. Az Újkori és Művészeti Szakkönyvtárban feldolgozásra került a Kiscelli Múzeum egyéb gyűjteményeiből származó könyvanyag. Folytatták a teljes állományra kiterjedő állományellenőrzést, 2023-ban 15.183 db kötet revíziója történt meg.

3 fő elvégezte a Könyvtári Intézet által szervezett *Muzeális könyvtári dokumentumok: megőrzés, nyilvántartás, szolgáltatás* c. továbbképzést. Az MTMT-hez történő csatlakozással kapcsolatos szerződéseket előkészítették. 1 fő 4-es intézményi adminisztrátor és 2 fő 5-ös admin részt vett a hivatalos csatlakozást megelőző, kötelező MTMT-s tanfolyamon.

Elkészítette a Könyvtár a BTM munkatársainak publikációs jegyzékét, ami 115 db közleményt tartalmaz.

A Könyvtárra vonatkozó 2024. évi állományvédelmi terv leadásra került.

Budapest Galéria

A Budapest Galéria tevékenysége négy területre fókuszál, ezen területek szakmailag magas színvonalú képviselője, valamint a területek közötti kapcsolódások megerősítése a tagintézmény kiemelt feladata.

A Kiállítási Osztály elsősorban kortárs képzőművészeti kiállítások és programok megvalósításával foglalkozik, ehhez kapcsolódik a tavalyi évtől a kortárs köztéri művészet felé való nyitás, ilyen produkciók létrehozása és láthatóságuk biztosítása. Ezen a területen 2023 folyamán mérföldkő volt a *Flaszter című I. Budapesti Kortárs Képzőművészeti Biennále* megrendezése. Stratégiailag fontos terület ez, hiszen itt kapcsolódik össze a tagintézmény kortárs művészeti és köztéri aktivitása. A köztéri projektekhez kapcsolódó közönségszervezés és kommunikáció új kompetenciákat, tudásokat és kapcsolati hálót kíván, ennek kiépítése kezdődött meg a Flaszterrel. Az intézmény kiállítási programjában az Erőszakról című, a nők elleni erőszakot szélesebb kontextusba helyező nemzetközi kiállítás jelentett szakmailag is kiemelkedő kihívást és hozott tartós eredményeket. A kiállítás a Budapest Főváros által kezdeményezett a „Háborúban megerőszkolt nők emlékezete” projekthez kapcsolódott, amelynek végső célja egy méltó emlékhely kialakítása Budapesten. Ebben a projektben találkozunk a Budapest Galéria kortárs művészeti, és köztéri tevékenysége. A kiállításhoz tartozó számos, különböző segítő civil szervezetekkel megvalósított program kitágította az intézményünk által elért közönség mezejét, számos olyan partnert, résztvevőt, látogatót vonva be, akiknek a kortárs képzőművészet korábban nem volt fókuszában.

A 2023-as év kiállításai:

Testünk melege: Máté Dániel kiállítása a kalória fogalmából indul ki. Ez a mértékegység éppen alkalmas rá, hogy kijelölje munkáinak fókuszpontjait: az otthon és a testet.

Lappangó elem: Szij Kamilla rajzoló, munkaeszköze a vonal. Munkáiban egy meghatározott gondolati rendet követve vonalakat képez, strukturál, maga is a rajzolás folyamata közben értelmezve az alakuló rendet.

Aszterión: Dallos Ádám festőművész és Hopp-Halász Károly képzőművész közös kiállítása előbbi legfrissebb munkáiból, utóbbitól pedig az élete végén készített, sosem publikált alkotásokból válogatott.

Az elengedés rítusai: Vékony Dorottya egyéni kiállítása a termékenység és a reprodukív jogok kérdéskörével foglalkozott. Figyelme azon helyzetek felé irányult, ahol ezzel kapcsolatban valamilyen elakadás történik, amikor a termékenység átfordul „terméketlenségbe”, ahol nem történhet meg a szülés és születés eseménye.

Az erőszakról: A „Háborúban megerősakolt nők emlékezete” projekt keretében megvalósult nemzetközi csoportos kiállítás az erőszak összetett jelenségének és működésének árnyalt vizsgálatát kezdeményezte.

A Ház vagy írás? című kiállítás Szántay Zsófia 10 éves kutató munkáját foglalta össze, amely az utópia és építészet kapcsolatát vizsgálta. A tárlat nemcsak építészeti és irodalmi témákat érintett, de megjelent benne a képzőművészet, a fotográfia, a zene és az animáció is.

Egy város meséje: Csáky Marianne egyéni kiállítása a fotó, a rajz, a plasztika és a videó eszközeivel egymás mellé rendelte a hétköznapi élet és a modernkori történelem abszurditásba hajló pillanatait, amelyek egyaránt hordozzák a művész személyes tapasztalatait és a (nyugati) társadalom közös mementóit.

A legrövidebb idő elve

Varju Tóth Balázs kiállítása tulajdonképpen egyetlen hangot és mozgóképet magában foglaló mű volt, amely egyszerre reflektált a Budapest Galéria tereire és mozdult tőlük el. A három éve Hollandiában élő művész ezen munkája absztrakt módon beszélt a saját helyünk keresésének kérdéséről.

A Budapest Galéria kiállítási programjához és az intézmény kiállításpolitikájához illeszkedik, hogy 2023 őszén rendezték meg a Flaszter - 1. Budapesti Köztéri Kortárs Művészeti Biennálét. Ennek keretében 10 köztéri projekt került bemutatásra. A rendezvénysorozat kiemelte azokat a jelen lévő, de csak kevesek számára ismert vagy látható árnyéktörténeteket, amelyeket a nagy történelmi narratíva nem rögzít, de amelyek meghatározzák egy-egy közösség működését vagy a városlakók viszonyát otthonukhoz. A Flaszter keretében egy hónapon keresztül számos kísérőprogram is megvalósult Budapest közterein.

A Budapest Galéria nemzetközi **művészcsere programja** számos partner várossal és intézménnyel dolgozik, fontos szerepe van abban, hogy a hazai művészek külföldi lehetőségekkel találkozzanak, illetve, hogy nemzetközi művészek tudjanak itthon alkotni. Ebben a vonatkozásban az intézményi stratégia része a partnerekkel való folyamatos és érdemi kapcsolattartás, a partnerhálózat szélesítése és szükség esetén a partnerségek újragondolása. A művészcsere program 2023-ban 12 partnerintézménytől 16 külföldi művészt fogadott Klauzál téri stúdiólakásaiba, és 15 magyar művész külföldi pályázatát koordinálták.

A **Varga Imre Gyűjtemény** a Budapest Galéria önálló egysége. Az állami tulajdonú, de a BTM kezelésében lévő gyűjtemény állandó kiállításának az átdolgozása a tavalyi év végén, a művész centenáriumának alkalmából megkezdődött. A szakmai újrarendezés háttérben gyűjteményrendezés és kutatómunka áll, ami lassú folyamat, de eredményeinek a közönség elé tárása folyamatos.

Budapest Galéria-Köztéri Művészeti Alkotások Osztálya

Engedélykiváltással rendelkező felújítási munkák:

2022 év végén, a Feneketlen tó parkjában álló Makrisz Agamemnon: Társadalmi munkáslány bronz szobra ledőlt. A BKK-val való jó kapcsolatnak köszönhetően a szobrot sikerült biztonságosan őrzött telephelyre szállítani, majd a bronz restaurálási feladatot és a szobor visszahelyezését, rögzítését 2023-ban elvégezni.

Szemerey-Kiss Balázs, a Magyar Képzőművészeti Egyetem Restaurátor Tanszékének egyetemi adjunktusa került felkérésre további kő restaurálási munkák felmérésére, kiírására. Ezek a munkák: Budapesti Lány (Tar István: Ülő nő, 1965, Gellérthegy, Jubileumi park) és Ismeretlen: Szentháromság oszlop (1761, XI. ker., Törökbálinti út 77.).

Budapest 150 programsorozat keretében kialakításra került a főváros és a vidéki települések kapcsolatát szimbolizáló rózsakert Tar István: Ülő lány alkotása közelében, így az események részeként tisztításra és felújításra került a posztamens és a medence. A helyszínen többször volt egyeztetés, a FŐKERT, Főváros, BKM, DÓR Kft., BTM, Budapest Galéria képviselői és a koordinálásra és a munka szakmai átvételére felkért szakember részvételével.

A gazdagréti Szentháromság oszlop restaurálása a helyszínen kezdődött tisztítással, majd az oszlopon levő szobor eltávolításával és műhelybe szállításával, a munka befejezése 2024-ben várható.

Engedélykíráttal rendelkező beruházási munkák:

2023-ban az alábbi emléktáblák készültek el:

1. Konrád György emléktábla (II. ker., Torockó utca 3.)

A kezdeményező egyfelől Lakner Judit (az özvegy), másfelől pedig a Szépírók Társasága, létrejöttét a Főpolgármesteri Hivatal is támogatta.

2. Ligeti György emléktábla (V. Alkotmány utca 4.)

A tábla állítását Ligeti György zeneszerző születésének századik évfordulójára a Bölcsészettudományi Kutatóközpont Zenetudományi Intézete kezdeményezte Budapest Főváros Önkormányzatánál. A tábla kihelyezéséhez Budapest Főváros Kormányhivatala Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztály Kiemelt Ügyek Osztályának jóváhagyása, valamint a lokációból adódóan az Országgyűlés Hivatalának jóváhagyása is szükséges volt. Több helyszíni bejárást is kellett tartanunk, majd az előző táblaállítási protokoll szerint eljárva a munka elvégzésre került.

3. Kun – Olsovszky színész emléktábla

A MASZK Országos Színészegyesület, a Katona József Színházzal egyeztetve, a 2023-ban 40 éves Katona József Színház két alaptó tagja Kun Vilmos (1926-2015) és Olsavszky Éva (1929-2021) művészpár számára kívánt a Főváros emléket állítani. A tervezett első, V. kerületi helyszínen a szóbeli ígéretek ellenére, végül nem járultak a lakók a tábla elhelyezéséhez. Így a szoros avatási idő miatt paralel folyó tervezési munka egy része volt csak adaptálható az új, XI. kerületi helyszínre, ami minimális plusz költségként jelentkezett. Stremeny Géza szobrászművésszel történt szerződéskötés, a 2001-ben pályázaton elnyert „*egységes méretű és elrendezésű, színészek emlékére állított saját tervezésű alkotás*” alapján. A tábla a XI. ker., Andor utca 18/a ház falára került.

2021 óta folyamatban van a Hábóru(k)ban megerősakolt nőik emlékműve. A Főváros, a tervező és művészek közötti egyeztetések folyamatban vannak.

Karbantartási munkák:

A márvány- és mészko szobrok, a Vörösmarty szoborcsoport és a kerámia Fürtös György: Díszkút tavaszi kitakarása évenként jelentkező feladat, ugyanúgy, ahogy a téli betakarás (a márvány- és mészko szobrok esetében) is. A Vörösmarty szoborcsoport téli betakarását a kerület és a Karácsonyi Vásárt végző cég vállalta 2023-ban, így erre nem kellett költeni.

A kezdődő Atlétikai VB-re való tekintettel, Várhelyi György: Az 1875-ben rendezett, első magyar sportversenyek emlékére alkotásának a javítása megtörtént, a kidőlt burkoló lapok cserélésre kerültek. Az I. kerület lakosainak jelzésére, kijavításra kerültek a balesetveszélyessé vált Kiss István: Dózsa szobor kidőlt lapjai.

V. kerület, Antal Károly: Szovjet hősi emlékmű betűi meglazultak, ezek javítása is megtörtént.

V. kerület, Podmaniczky téren álló, Kő Pál: Podmaniczky szobor fülke négy oldalán 1-1 óra van elhelyezve. Ennek karbantartása megtörtént, ezen kívül, 2023-ban először, szükséges volt a javítás is.

Kiscelli Múzeum – Újkori Főosztály és Fővárosi Képtár

A Kiscelli Múzeum mindkét szakmai főosztálya 2023-ban rendkívül szerteágazó feladatokat látott el. Az **Újkori Várostörténeti Főosztály** kiemelt célját képezte a városegysítés 150. évfordulójához

kapcsolódó kiállítások megrendezése, ami a *Divat & Város* és a *Lajta Béla 150* című kiállítások formájában 2023. év végén megvalósult. Ezen felül két további várostörténeti kiállítás rendezésére is sor került a fővárosi fodrászat kultúrtörténetének, illetve a Nyugati tér történetének tárgyában.

A *Tanulmányok Budapest Múltjából* évkönyv megújított szerkezetének és megjelenésének kialakítása megtörtént, az évfordulás számába a meghirdetett tematikára kapott absztraktok alapján a tanulmányok kiválasztása megtörtént, azok be is érkeztek, szerkesztésük folyamatban van, az évkönyv kiadása 2024 első félévének végére várható.

A **Fővárosi Képtárban** kiemelt szakmai feladat volt a *Ki a raktárból! 2.* kiállítás és a *Reigl Judit* tárlatok.

A saját rendezésű kiállítások mellett számos befogadott kiállításra (pl. Budapest Fotó Fesztivál, Leopold Bloom művészeti díj), illetve oktatási intézményekkel, szervezetekkel együttműködésben megvalósult program szervezésére került sor. Az Újkori Várostörténeti Főosztályon a BME Középülettervezési Tanszékének hallgatói közreműködtek a *Virtuális leletmentés* projekt megvalósításában, emellett helyet adott a Múzeum a tanszék diplomaterv-kiállításának is. Az Erasmus + Mobilitás program keretében lebonyolított tanulmányi út során két kolléga a hollandiai múzeumok raktározási gyakorlatát, terveit, valamint állandó kiállításait ismerte meg.

A Fővárosi Képtárban 2023 őszén elindult az együttműködés az ELTE BTK Művészettörténet tanszékével, melynek keretei között a hallgatók szeminárium végzése során egy gyűjteményi rész feldolgozása kapcsán közvetlenül ismerkedhetnek meg a múzeumi munkával a gyakorlatban. 2023. augusztus 23. – október 27. között valósult meg a *Szárnyalás-Vol-Flight. Reigl Judit figurális festészete* című kiállítás a Templomtérben, együttműködve a művész hagyatékát őrző és a szerzői jogokkal rendelkező párizsi alapítvánnyal, a Fonds de dotation Judit Reigllel.

A kiállítások rendezése mellett mindkét szakmai főosztályon folyamatosan zajlik a **gyűjteményi revízió**. A Fővárosi Képtárban a grafikai revízió, mely a gyűjtemény részleges revíziója az év során lezárult és elfogadásra került. A festészeti anyag revíziójának előkészítése megvalósult. Az Újkori Várostörténeti Főosztályon 2023-ban folytatódott a Plakátgyűjtemény 2021-ben megkezdett teljeskörű revíziója.

Gyűjteménygyarapítás

A szerzeményezés terén kiemelendő a Bútorgyűjtemény számára vásárolt, egykor Clark Ádám és felesége, Áldássy Mária tulajdonában lévő bútorok megszerzése. A textilgyűjtemény 2023-ban főképp a *Divat & Város* kiállításhoz kapcsolódó anyaggyűjtéssel bővült. A Kerámia- Üveg- és Ötvöstárgygyűjtemény a Gresham-palota egykori ornamentális fali- és padlócsempéinek a Magyar Nemzeti Múzeumtól átadott tárgyegyüttesével gyarapodott. A Fényképgyűjtemény a múzeumban megrendezett „Itt van a város vagyunk lakói” c. fotókiállítás résztvevőitől ajándékba kapott városfotókkal is bővült. A Fővárosi Képtár 2023. évi kiemelkedő műtárgyszerzeményezései közé tartozik Krenner Amália: *Teleki tér* című (1942) képe. 2023-ban ajándékként került a gyűjteménybe Reigl Judit *Kívül* (1998) c. műve.

Digitalizálás és közzététel

2023-ban a digitalizálás terén komoly előrelépésnek számít, hogy megkezdődött a korábban digitalizált és Excel-táblázatokban nyilvántartott műtárgy-állomány Múzeum Digitár felületére való feltöltése,

amely munka 2024 folyamán egy nagyobb mennyiségű gyűjteményi anyag online publikálását teszi lehetővé. Mindaddig az Újkori Várostörténeti Főosztály 46 712 tárgya került feltöltésre a Múzeum Digitár rendszerbe, amelyekhez jelenleg 20.020 műtárgyfotó kapcsolódik. A Fényképgyűjteményben NKA-támogatással valósult meg Erdélyi Mór közel 1200 budapesti városképének feldolgozása, digitalizálása és magyar-angol kétnyelvű, georeferált adatbázisban, önálló honlapon történő online közzététele. (<http://www.erdelyimor.hu/>, <http://kiscellimuzeum.hu/erdelyimor>). Sikeres digitális projekt a múzeumi honlapon elérhető „Virtuális leletmentés”, amely a 2023-ban számos újabb épületdokumentációval gyarapodott (http://kiscellimuzeum.hu/virtualis_leletmentes).

A múzeumpedagógiai programok a korábbi évekhez hasonlóan szorosan kapcsolódtak egyrészt az időszaki kiállításokhoz, másrészt a minden évben megrendezett országos (Múzeumok Éjszakája) és saját (Kiscelli Nap) eseményekhez. 2023-ban összesen 109 foglalkozás tartása történt különféle korosztályú iskolás csoportok számára a meghirdetett, honlapon megtalálható múzeumpedagógiai programokon, illetve 21 hétvégi születésnapi zsúr rendezésére került sor. Ezeken összesen 2023 gyermek vett részt. A családi napokon és az időszaki kiállítást kísérő programokon workshopokkal, interaktív gyermekvezetésekkel, egyéni és családi feladatokkal vártuk az érdeklődőket a múzeum falain belül és kívül. A nyár folyamán két napközis tábor szervezésére is sor került a GYÍK Műhellyel közösen, melyeken 15-15 alsós diák vett részt, ezen felül a nyári időszakban minden héten külsős tábort csoportokat is fogadott az intézmény a meghirdetett múzeumpedagógiai foglalkozásokon.

A szakmai munka és a kiállításokhoz, egyéb szakmai programokhoz kapcsolódó közönségkapcsolati és múzeumpedagógiai események sikerét mutatja, hogy 2023-ban jelentősen sikerült növelni a látogatószámot: 2023-ban 39.825 fővel a korábbi évekhez képest megduplázódott a múzeumba látogatók száma.

Aquincumi Múzeum -Ős- és Népvándorlás kori Főosztály

A BTM Aquincumi Múzeumban működő Ős- és Népvándorlás kori Főosztály munkatársai a korábbi évek gyakorlata alapján a 2023. évben is egymással párhuzamosan több feladatkört láttak el. A főosztályok dolgozói örökségvédelmi, muzeológiai - dokumentációs, tudományos és közművelődési feladatokat végeznek.

Régészeti örökség védelme

A főváros ős-és népvándorlás kori régészeti örökségének védelmével kapcsolatos tevékenység képezi a szervezeti egység fő profilját. Ennek meghatározó része a terepi régészeti feladatellátás, melyek során megelőző feltárásokat és régészeti szakfelületeket vezetnek, vagy részt vesznek benne munkatársként.

Az elmúlt évekhez képest kijelenthető, hogy a beruházások számának csökkenése miatt kisebb számú régészeti beavatkozás történt a gyűjtőterületen. Az Ős- és Népvándorlás kori Főosztály régészei a 2023. év során 18 régészeti szakfelületet, 7 megelőző feltárást vezettek, több nagyfelületű feltárásban régész munkatársként vettek részt, és szakmai konzultációs feladatokat láttak el a Budapest területén az NRI irányításával végzett próbafeltárások kapcsán. Ezek eredményeképpen a főosztály munkatársai mindösszesen 459,25 napot töltöttek terepen. A tárgyévben 45 láda kerámia, 26 láda állatcsont, 147 zsák embercsont, 12 láda patics és kő, 37 vödör földminta, 29 doboz kislelet, 50 láda vegyes leletanyag került az átmeneti raktár nyilvántartásába.

Gyűjtemények

Az Ős- és Népvándorlás kori Főosztály alapvetően öt gyűjtemény anyagát tartja egyedileg nyilván (őskori tárgy, népvándorlás kori tárgy, őskori fotó-, népvándorlás kori fotó-, valamint Ős- és népvándorlás kori rajztár). Tárolási gondjait a 2021-ben megvalósult raktárrendezési terv ideiglenesen megoldotta. 2016-tól a tárgyleltár nyilvántartása már kizárólag digitális adathordozón, a BTM ARCHÉ programja segítségével történik, 2019-től már az összes gyűjtemény ezzel a programmal végzi nyilvántartási feladatait, de továbbra is probléma a felhő alapú szoftver auditálásnak elmaradása. A főosztály munkatársai mellett ezeket a munkákat (tárgy-, fotó és rajz nyilvántartási, lelettisztítási, adatbevitel-digitalizálás) az anyagi lehetőségek függvényében megbízási szerződéssel alkalmazott külsős kollégák is végzik.

Az Őskori és Népvándorlás kori Gyűjteménybe tárgyévben 21.188 tétel tárgyi anyag került beletárolásra. 2023-ban folytatták a hagyományos tárgynyilvántartás digitalizálását is, ily módon 9360 őskori tétel került digitális nyilvántartásba. Az Őskori Fotótárba és a Népvándorláskori Fotótárba 2023-ban mindösszesen 12.789 fotó, a Rajztárba 1257 rajz került beletárolásra. Az őskori és Népvándorlás kori Gyűjteményi anyag revíziója is tovább folytatódott, 2023-ban az őskori tárgyi gyűjteményben 5874 db tárgy revíziója történt meg.

Jelentős változások történtek az intézmény külső raktározási kapacitásával kapcsolatosan is. A folyamatos beázások miatt 2023-ban az Őskori és Népvándorlás kori átmeneti raktár Lenkei úti részlegéből átköltöztették a régészeti leletanyagokat és az irattári anyagokat, az újonnan kibérelt IV. Tinódi úti raktárba.

Kutatói tevékenység

A feltáró, nyilvántartási és gyűjteményvezetői feladatok mellett a tudományos munkatársak kutatói tevékenységet folytattak.

Az Ős- és Népvándorlás kori Főosztályon 9 fő összesen 88 kutatónapot vett ki, elsősorban településszerkezet, épületek, kemencék, viseleti rekonstrukció, temetkezési rítusok, egyes tárgytípusok (kispasztikák) környezetrégészet, módszertani kérdések és topográfia témakörökben. Ennek eredményeképpen 9 tanulmány, 6 szócikk és 1 konferenciakötet jelent meg a tárgyévben. Ugyanakkor kézirat formájában leadásra került - részben hazai, részben külföldi kiadványokban - 12 db publikáció, így várhatóan az elkövetkezendő években jelentős mértékben fog nőni a megjelent munkák száma. Emellett a kollégák tudományos kutatásairól különböző konferenciákon 12 alkalommal számoltak be előadás, vagy poszter formájában. Öt munkatárs folytatja PhD tanulmányait. Több leletegyüttes (XIII. Népfürdő utca 47. hunkori temetkezés, III. Buszesz idol anyagösszetétel vizsgálat) természettudományos vizsgálata kezdődött meg.

Részt vesz a Főosztály az egyetemi oktatásban is: 6 fő régész felkérés alapján, eseti jelleggel tartott örökségvédelmi kurzust és anyagismeret órát (késő bronzkor, kora vaskor) az ELTE Régészettudományi Intézetének szervezésében 2023-ban.

Szakmai együttműködési megállapodás megkötésére került sor a 2021-26 közötti időszakra az ELTE Régészettudományi Intézetével, melynek keretében 2023-ban 6 egyetemi hallgató végzett a Főosztályon lelettisztítási, gyűjteményrendezési, nyilvántartási és terepi munkát. Kettő munkatárs részt vesz az ELKH Lendület Kutatócsoport rézkori anyagvizsgálatokat végző munkacsoportjában, mely részben a BTM gyűjteményi anyagából származó mintákat is bevonva, a legkorszerűbb kutatási módszerekkel dolgozik az adatok nemzetközi ismertségét elősegítő együttműködések keretében.

Közönségkapcsolati tevékenység

Az Ős- és Népvándorlás Kori Főosztály folytatta együttműködését a chichagói Field Museum of Natural History-val a Magyar Nemzeti Múzeum koordinálása mellett, melynek keretében műtárgyakat kölcsönöz és szakmai anyagot szolgáltat a „The First Kings of Europe” című, az USA-ban 2022-2024 között több helyszínen megvalósuló kiállításhoz. Leleteket és szakmai anyagokat szolgáltatott a Feltárva! ...avagy még mindig van új a föld alatt.” c. időszaki kiállításhoz. Elkezdődtek az „Eltűnt idők nyomában – A gyűjtögetőktől a honfoglalóig Budapest földjén” című, 2024-ben a Vármúzeumban nyíló új állandó kiállítás munkálatai az év során.

Az osztály más-más feladatot ellátó csoportjai közötti jó együttműködést mutatja, hogy a Közönségkapcsolati csoport által szervezett rendezvényeken a régész munkatársak rendszeresen tartanak előadásokat, tárlatvezetéseket a látogatók számára.

Aquincumi Múzeum - Ókortörténeti Főosztály

A BTM Aquincumi Múzeum Ókortörténeti Főosztályának elsődleges feladata továbbra is Budapest római kori régészeti örökségének megőrzése, megmentése és feltárása, valamint az ezekhez kapcsolódó dokumentációs, nyilvántartási kötelezettségek ellátása és a régészeti örökség élményszerű bemutatása a látogatóknak. Emellett kiemelt fontosságú a társadalmi hasznosítás feladatköre, mely publikációs tevékenységek, internetes és sajtómegjelenések, kiállítások, plakátok stb. keretében valósul meg. Az utóbbi évektől nagy energiát fektet a Főosztály a gyűjteményeinek és azok nyilvántartásának teljeskörű digitalizálásának megvalósításába.

A Főosztály munkatársai elsősorban a Főváros területén egykor létezett római kori településrészletek és a határvédelmi rendszer /limes/ topográfiai kutatásait irányítják, illetve vesznek abban részt. Ezen topográfiai kutatások alapját a kollégák által vezetett régészeti feltárások és az azokból kinyert információ és leletanyag képezi, amely 130 éve gyarapítja tudásunk a Főváros római kori városelődjéről. A fentiekén túl egyedi tárgyak kutatása (pl. kerámia, fémleletek, feliratos és faragott kőanyag, falfestmények, mozaikok, üvegek, antropológiai- és archeozoológiai kutatások stb.) képezik a kollégák kutatási témáit.

Az Ókortörténeti Főosztály tekintetében 2023. évben – részben a tavalyi kutatási témákhoz kapcsolódva – folytatódottak a topográfiai kutatások a Katonaváros területén, illetve a Transaquincum erőd területén (elsősorban a III. és XIII. kerületi lelőhelyeken megelőző feltárásokhoz kapcsolódóan), az aquincumi falfestmények, mozaikok, köemlékek, üveggyártás, üveghasználat, kerámiaanyagok, valamint a római kori fürdőkultúra, viselettörténeti vizsgálatok tárgyában.

Az Ókortörténeti Főosztály munkatársai közül 11 fő számára 219 kutatónap került engedélyezésre a 2023. évben, ebből a kollégák összesen 64 nap kutatónapot vettek ki.

Tudományos kutatási együttműködések:

Az Ókortörténeti Főosztály jelenleg 3 együttműködési program keretein belül megvalósuló projektben vesz részt. Három munkatárs a bécsi székhelyű Österreichisches Archaeologische Institut-tal együttműködésben végzi a Hajógyári-szigeten található római kori helytartói palota komplexum roncsolásmentes vizsgálatát. További három munkatárs a Bölcsészettudományi Kutatóközpont Archeogenomikai Intézettel együttműködésben vesz részt az „Élet és halál a római civilizáció peremén: Pannonia közösségeinek komplex biorégészeti elemzése” c. MTA Lendület pályázat megvalósításában. (LP2023-20/2023)

Egy kolléga az Ersamus + tanulási célú mobilitási program keretein belül fogadott külföldi szakértőt (Dr. Zöldföldi Judit - Stuttgarter Egyetem Anyagkutató Központ) 2023. április 4-14 között. A kutatás

tárgya az Aquincumi Múzeumban található római kori márvány lelet-töredékek makroszkópos vizsgálata, illetve roncsolásmentes mérése volt.

Tudományos eredmények:

A kollégák kutatásaikról összesen 18 előadást tartottak tudományos konferenciákon, ebből 3 angol nyelvű nemzetközi konferencia előadás volt. A kiadványok, szakmai publikációk tekintetében a Főosztály munkatársai 3 magyar nyelvű és 5 idegen nyelvű tudományos kiadványt adtak ki, összesen 10 magyar és 2 idegen nyelvű kiadványban jelent meg tudományos publikációjuk.

Régészeti feltárási tevékenység:

A Főosztály éves gyűjteménygyarapodása elsősorban megelőző régészeti szakmunkákhoz kötődött. 2023-ban teljes felületű megelőző feltárást folytatása történt többek között a III. Aranyhegyi-patak árvízvédelmi munkáihoz kapcsolódóan, a III. volt BUSZESZ területén az épülő lakópark területén, a III. Kiscelli u. 78-82 alatti ingatlanon, illetve a XIII. Népfürdő u. 47. alatti ingatlanon. A III. volt BUSZESZ telken a feltárások V. üteme folyamatban van, itt 2023 decemberében egy hazai és nemzetközi szakmai visszhangot is kiváltott lelet, egy eddig ismeretlen Mithras szentély került elő. A Főosztály munkatársai összesen 762 terepi munkanapon 6 teljes felületű feltárást végeztek összesen 11.749m² felületen, illetve régészeti megfigyelést és hozzá kapcsolódó régészeti bontómunkát összesen 150 esetben végeztek a kollégák. A régészeti munka eredményeképpen a gyűjtemény 29 láda embercsont, 51 láda állatcsont, 160 láda kerámia, 21 vödör földminta, 13 tétel kőtári anyag, 321 tétel éremtári anyag, illetve 167 egyéb egyedi tárgyval gyarapodott.

Pályázatok, kiállítások:

A 2023-ban kivitelezési szakaszba lépett, illetve megvalósult és lezárult a VEKOP 4.1.2-17. pályázat keretében a Látványsétány és az aquincumi limest bemutató új állandó kiállítás megvalósítása, a” A római sas árnyékában – katonaélet az aquincumi limes mentén” címmel, a kiállítás 2023. szeptember 14-től látogatható.

A 2023. évben emellett egy további időszak kiállítás megnyitására is sor került ” Feltárva! ...avagy még mindig van új a föld alatt” címmel, az időszak kiállítás 2023. június 2-től látogatható.

Digitalizálás, revízió:

Az Ókortörténeti Főosztály digitalizálási mennyiségei 2023-ben az alábbiak szerint alakultak: a Fotótári Gyűjtemény állomány 10 668 darab leltári tétellel nőtt az Arché adatbázisba feltöltött digitális képállomány. Az Archív fotótár számítógépes állományába 1536 tétel került fel adattári leírással (részleges) és digitalizált képekkel. Az Rajztári Gyűjtemény idei beérkezése 1463 tétel - digitális állomány feltöltése pedig 458 tétel esetén valósult meg elsődlegesen .jpg állományban. A Római Kislelet Gyűjtemény tekintetében 16 000 digitális tárgyfoto került feltöltésre, a gyűjtemény idén 32024 tétellel gyarapodott az Arché adatbázisban. 2019-2023 közötti időszakban revízió: 44 171 tétel, 2022 májusától 2023. december 31-ig a digitalizált tételek száma: 22 469.

Közönségprogramok, ismeretterjesztés, rendezvények

Közművelődési tevékenység

A 2023-as év elsősorban a „Budapest150” jegyében telt. Erre az évfordulóra a BTM Vármúzeum egy nagyszabású időszak kiállítással készült „A Budapest-hatás-Fővárosi kötődések és identitások” címmel. A múzeumi közönségkapcsolat a kiállítási projektcsapat részeként megtervezte a kiállításhoz kapcsolódó teljes programstruktúrát. Elsősorban sorozatok kidolgozására került sor, hiszen marketing szempontból is előnyös és célravezető, ha a tervezéskor folyamatosan felépített és bejáratott rendezvényekre épül az éves terv. Így jött létre négy, egymástól jól elkülöníthető programtípus:

- Nekem Budapest... - pódiumbeszélgetés Kadarkai Endre és Kolovratnik Krisztián vezetésével (8 alkalom, alkalmanként 3-3 ismert ember meghívásával)
- Budapesti legendák nyomában - zenével kísért előadássorozat Kordos Szabolcs író, újságíróval és alkalmanként neves zenészekkel (7 alkalom)
- RomKult programsorozat - minőségi roma programok neves zenészekkel, művészekkel (10 alkalom)
- VÁR a természet! - Várostörténeti séták, előadások a városon kívül Budapest környezeti, természeti értékeiről.

Mindezen állandó programokon kívül a 150. évforduló kapcsán tematikus napokat és tárlatvezetéseket tartott a Múzeum és egész napos rendezvénnyel ünnepelte meg Budapest születésnapját. Részt vett az intézmény a „Könyvfőváros 2023” kezdeményezésben, amelyhez egy háromnapos felnőtteknek szóló *Kódexkészítő workshop* csatlakozott, mely 3 alkalommal került megtartásra. Meghirdetésre került egy online Facebook-akciót „Én és a könyvem” címmel, amelyben egy közösségi játékra hívták a követőket: írjanak ajánlót Budapesten játszódó, Budapestről szóló könyvekről, amelyek közül minden hónapban kiválasztásra kerülnek a legjobban sikerültek és megosztásra a Múzeum facebook oldalán. A nyeremények közé tartozott az ajánló plakátként való megjelenése is a Múzeum Kisföldalatti vonalán található plakáthelyein. Mint a Főváros egyetlen múzeumát, a 2023. évi Budapestet ünneplő eseménysorozat mindinkább helyzetbe hozta a BTM Vármúzeum állandó kiállításait, valamint elmélyítették a látogatókban azt a stratégiai irányt, amely a BTM fővárosi múzeumként való működését tüzte ki célul.

Természetesen az intézmény folytatta az egyéb kiállításokhoz kapcsolódó közművelődési tevékenységét is, illetve új kínálati elemekkel bővítette azt:

- *Sziget - Szent Margit és a domonkosok* című kiállítás tárlatvezetései, várostörténeti sétái, finisszázsa
- *Kádár (játék)katonái* című kiállítás teljes rendezvénykínálata és 2023 márciusi finisszázsa
- a felújított *Gótikus szobrok - kiállítás* interaktív elemeinek tervezése és a hozzá kapcsolódó rendhagyó múzeumi színelőadás, a Szoborhistoriák című darab írása, rendezése, előadása új programelemként
- a *Középpontban a középkor 8. - Századról századra* című időszak kiállítás interaktív elemeinek megtervezése
- a 2024 májusában nyíló *Gyűjtögetőtől a honfoglalókig* című állandó kiállítás interaktív elemeinek megtervezése és a szatelit programok tervezése.

Az év során népszerűek voltak a tematikus séták, a tárlatvezetések, a múzeumi kulisszák mögé betekintést nyújtó programok, a restaurátor workshopok.

2023-ban is kapcsolódott az intézmény olyan országos rendezvényekhez, mint a Műtárgyak Éjszakája, Idegenvezetők Világnapja, Múzeumok Éjszakája, Régészet Napja, Múzeumok Őszi Fesztiválja, Kulturális Örökség Napjai, Kutatók Éjszakája.

Önkéntes program

Az intézmény önkéntes stratégiája 2020-ban készült el. Célja a korábban itt nem létező tevékenység koncepciójának megfogalmazása, összhangban a múzeum működésével. 2022-ben ez alapján megtörtént a megalapozása a BTM önkéntes programjának gyakorlati szinten is. Felállt az intézményi önkéntes programért felelős 3 fős projektcsapat. Felmérésre kerültek az önkéntességre vonatkozó munkatársi igények, elkészült az önkéntes-szerződés, az Önkéntes Kézikönyv, a képzési terv.

A belső igényfelmérés alapján az alábbi pozíciókra jelentkezhetnek az önkéntesek:

- adatbűvész (adminisztratív tevékenységek)
- rendezvénykoordinációs önkéntes
- műtárgyvédelmi segítő
- múzeumpedagógiai kapcsolattartó
- kortárs közönség- és programszervező.

Az Önkéntes Program beindításának eredményeképpen az első évben 21 önkéntes munkatársunk segítette a BTM különböző osztályain zajló munkát. Egy részük időközben abbahagyta ezt a tevékenységet, ezért 2023 szeptemberében újra meghirdetésre kerültek a pozíciók.

Jelenleg 9 fő a közönségkapcsolati munkát segíti, 3 fő műtárgyvédelmi segítő lelkesen dolgozik a papírrestaurátor keze alatt, ketten pedig adminisztrációs munkát végeznek az Adattárban, illetve a Budapest Galéria Köztéri szobor osztályán. A jelentkezési lehetőség továbbra is folyamatos.

Múzeumpedagógiai tevékenység

Az intézmény meglévő múzeumpedagógia programkínálata újabb elemekkel, múzeumpedagógiai foglalkozásokkal bővült. Ezek a kiállítások és az általuk bemutatott korszakok újszerű megközelítési és hasznosítási módját teszik lehetővé. Az osztályon 3 fő múzeumpedagógus dolgozik.

Kiemelt múzeumpedagógiai munkák a 2023. évben:

- “A műtárgyak titkos élete” pályázat lezárása, elbírálása a mesekönyv elkészítése (grafika, szerkesztés), eredményhirdetés és “Gótikus szimfónia” színházi bemutatója

- Időszaki kiállításokhoz való kapcsolódás:

A Középpontban a középkor 8. - Századról századra című kiállítás interaktív elemeinek megtervezése.
A Budapest-hatás című kiállítás projektcsapatának tagjaiként a kiállítás interaktív kiállítási elemeinek kitalálása, megtervezése.

A Budapest-hatás című kiállításhoz kapcsolódó múzeumpedagógiai foglalkozás kidolgozása és megtartása “A mi Budapestünk! címmel (középiskolásoknak).

Gótikus szobrok kiállítás felújításához kapcsolódó interaktív kiállítási elemek megtervezése.

Gyűjtögetőtől a honfoglalóig című kiállítás múzeumpedagógiai és interaktív kiállítási elemekre vonatkozó hasznosítása, az elemek kitalálása, megtervezése.

Kádár(játék) katonái című kiállításhoz kapcsolódó családi nap kidolgozása, megtartása (Katonadolog).

Szent Margit és a domonkosok c. kiállítás finisszájának megszervezése, alkotó foglalkozás megtartása

- Állandó kiállításhoz való kapcsolódás:

Új múzeumpedagógiai foglalkozások bevezetése: Mátyás király állatkertje (óvodások).

Buda felszabadítása (felsős- középiskolás), Budapest hídjai (felsős-középiskolás).

- Szünidei programok:

Tavaszi szünetben *Így keresd a sárkányodat!* című tematikus nap kidolgozása, megtartása.

Új tematikájú nyári táborok kidolgozása, megtartása: játéktörténeti tábor, Budapest- hatás c. kiállításhoz kapcsolódó Kamaszatoló tábor, kódexkészítő tábor, régészeti tábor.

Őszi szüneti tematikus napok: Lovagok, vámpírok, sárkányok és Reformkori ramazuri címmel.

- Felnőtteknek szóló programok:
 Ady-vezetés irodalmi és zenés elemekkel a Fény és árnyék c. kiállításban.
 Asztrológiai témájú vezetés a középkori palotatörténeti kiállításban.
 Szoborhistoriák címmel rendhagyó múzeumszínházi produkció a megújult Gótikus szobrok kiállításban.
 Kódex workshop (Budapest Könyvfőváros 2023-hoz kapcsolódóan).
- Felsőoktatáshoz való kapcsolódás:
 ELTE PPK múzeumpedagógiai képzésébe való bekapcsolódás (2 gyakornok töltötte itt a képzési gyakorlatát).
- Lázár Ervin Program: 3 foglalkozás

Marketing, kommunikáció

A Budapesti Történeti Múzeum 2023-as kommunikációs arculati tevékenysége a 2021-ben megkezdett teljes múzeumot átfogó arculati építési stratégiára és az intézmény ismertségének növelésére épült. Célunk volt 2023-ban a fővárosiak és a tágabb hazai lakosság körében felhelyezni az egyének kulturális térképére, a szabadidős piac elemei közé intézményeinket. Múzeumaink láthatóságának növelése érdekében színes programok és közösségi akciók kerültek meghirdetésre, a Budapest-hatás kiállítás megnyitása után egyre nagyobb sikerrel. Tervünk együttműködni a Főváros kulturális intézményeivel a sikeresség és a fővárosi belső működés hatékonysága érdekében. Célunk, az elmúlt 5 évben, hogy a BTM Vármúzeum és további intézményeink belső tereiben a látogatóirányítási és új arculati elemeink használatával, a hiteles tájékoztatás célba juttatása közönségeinknél. Megalkotásra került az évekig húzódó projekt, a BTM negyedik tagintézményének, a Budapest Galériának a többi tagintézményhez alkalmazkodó, egyediségét azonban megőrző arculata.

KÖLTSÉGVETÉS, GAZDÁLKODÁS ***A BTM 2023. évi*** ***gazdálkodásának értékelése***

2023. évi mérleghez, eredménykimutatáshoz, maradványkimutatáshoz kapcsolódó tájékoztató adatok.

A mérleg az intézményi vagyon nyilvántartásának dokumentuma, mely fordulónapra (2023.12.31.) vonatkozóan mutatja az intézmény összes eszközét, valamint, hogy ezek az eszközök milyen forrásból valósultak meg.

Nem lehet a mérlegben kimutatni, a nemzeti vagyonról szóló törvény szerint a régészeti leleteket, ha azok bekerülési értéke nem állapítható meg.

Az eredménykimutatás arra szolgál, hogy a felügyeleti szerv, valamint az érdekelt felek

- fel tudják mérni az intézmény teljesítményét egy adott időszakban, jelen esetben 2023.01.01 – 2023.12.31 –ig,
- ebből következtetéseket vonjanak le a jövőbeli tevékenységre nézve,
- a legtöbb pénzügyi mutató forrása.

A tevékenység eredménye a nettó eredményszemléletű bevételek (közhatalmi eredményszemléletű bevételek, az eszközök és szolgáltatások értékesítése nettó bevételek) és az egyéb eredményszemléletű bevételek összege, csökkentve az anyagjellegű ráfordítások, a személyi jellegű ráfordítások, az értékcsökkenési leírás és az egyéb ráfordítások összegével.

A. MÉRLEG

I. ESZKÖZÖK

1.) BEFEKTETETT ESZKÖZÖK

Az immateriális javak és a tárgyi eszközök állományának alakulása (eFt)

Megnevezés	Immateriális javak	Ingatlanok	Gép-berendezés, felszerelés	Beruházás, Felújítás	ÖSSZESEN
Tárgyévi nyitó állomány	96 619	24 338 898	3 044 878	530 727	28 011 122
- növekedés	0	317 589	49 847	310 465	677 901
- csökkenés	0	51 478	22 642	219 340	293 460
Bruttó érték összesen	96 619	24 605 009	3 072 083	621 852	28 395 563
ÉCS nyitó állomány	72 716	699 061	618 771	0	1 390 548
- növekedés	6 088	17 738	48 073	0	71 899
- csökkenés	0	643	22 642	0	23 285
ÉCS záró állomány	78 804	716 156	644 202	0	1 439 162
Eszközök nettó értéke	17 815	23 888 853	2 427 881	621 852	26 956 401
<i>Teljesen (0-ig) leírt eszközök bruttó értéke</i>	<i>53 742</i>	<i>0</i>	<i>486 273</i>	<i>0</i>	<i>540 015</i>

A beruházási, felújítási kiadások teljesítését, valamint az ÉCS elszámolásában történt változásokat, főbb eszközcsoportok szerinti részletezését a fenti táblázat tartalmazza.

Az intézmény nem él az immateriális javak, tárgyi eszközök – Sztv. 57.§ (3), és az Áhsz. 17.§ (5) bekezdésében biztosított – piaci értékre történtő átértékelés lehetőségével.

Az eszközöket az Áhsz-ben foglalt előírások alapján a bekerülési (beszerzési, előállítási) értéken értékeljük, csökkentve azt a meghatározott értékcsökkenés összegével. Az értékcsökkenés elszámolás módja lineáris és negyedévente kerül elszámolásra.

A 200 ezer forint egyedi bekerülési (beszerzési és előállítási) érték alatti (kisértékű) eszközök minősítését, elszámolásának módját, a számviteli politikában rögzített módon számoljuk el.

2023. évi jelentősebb beruházások, felújítások, beszerzések (eFt)

Gépek, berendezések, felszerelések beszerzése: 11 719

Nagyértékű gép, berendezés, felszerelés beszerzése: 4 930

Műholdas vevő GeoMax RTk GNSS v GPS-es
Projektor/Epson-L.530U (lézer), Mérleghinta/ fém (telepítéssel),
Lámpa UV/ festményvizsgáló (kézi),
Fénymásoló/ OKI MC883FDNV A3 multifunkciós 1 956
színes másoló

Emléktáblák előállítása és felszerelés:	3 900
Konrád György emléktábla (előállítás és felszerelés)	820
Ligeti György emléktábla (emléktábla és felszerelés)	1 170
Kun Vilmos-Olsavszky Éva emléktábla (előállítás és felszerelés)	1 910
Műtárgy vásárlások összesen:	4 952
Vármúzeum (intézményi/beruházási felújítás)	19 640
Irodák részleges felújítása, Középkori leletraktár átalakítása, Albrecht pince elektromos rendsz., Gyengeáramú rendszer hálózat bővítés, Kápolna tető bádogozás, Erősáramú rendszer kiépítése	
Aquincumi Múzeum	169 773
Látványsétány kialakítás (E.o.:7181), Régi épület rekonstrukciója (E.o.:7842), Leletraktár bővítés (E.o.: 7869)	
Kiscelli Múzeum	2 227
(intézményi/saját beruházás felújítás)	
Kiállítóterek, műhelyek, irodák felújítása, Erősáramú rendszer technikai kiépítése	
Köztéri szobrok ativalása összesen:	27 700
Ócsai Károly: 1956-os Obeliszk (E.o.: 7762)	13 110
Kosshuth Lajos mellszobor/ Barcza Lajos (E.o.: 7762)	4 400
Díszkút/Janzer Frigyes (E.o.: 7922)	1 900
Anyák szobra/Kaszab Károly(E.o.: 7762)	2 300
Feszület egy mellékalakkal /1857 (E.o.:7762)	1 800
Tar István: Ülő nő (E.o.: 8248)	2 490
Makrisz Agamemnon: Társadalmi munkáslány (E.o.:8248)	1 700
Fővárostól térítésmentesen átvett szobrok aktiválása összesen:	46 771
SZF jelű Nemzeti Színház emlékkő felirattal	1 365
Gomba vízjáték felépítménye	9 206
Reiger Tibor: Brenner János szobor	35 000
Ungvári Lajos: Indián	1 200
Befejezetlen ingatlan beruházások	232 190
VEKOP pályázat	
AQ-limesszakasz örökségének hasznosítása- Látványsétány kialakítása	232 190
Befejezetlen köztéri szobrok felújításai	6 271
Szekeres Károly: Porcelán térforma című szobrának bontása (E.o.: 7922)	1 350
Geotechnikai és talajtechnikai szakvélemény (E.o.: 7813)	430
Generál tender terveinek (tender dokumentáció) elkészítése (E.o.: 7813)	4 491

2.) FORGÓESZKÖZÖK

KÉSZLETEK állományának alakulása (eFt)

2023.01.01. nyitó készlet	79 194
2023. évi növekedés (beszerzés, egyéb növekedés)	15 996
2023. évi csökkenés (értékesítés, egyéb csökkenés, tiszteletpéldány)	17 324
2023. évi értékvesztés	1 458
2023.12.31 záró állomány	76 408

<i>Új kiadványaink</i>	<i>teljes önköltség</i>
010349 A főváros régiségei / angol/	18
010440 Fény és árnyék katalógus	21
010570 Elmozdul a fal /Mácsai István kiállítás/	1 999
010572 Ki a raktárból 1.	606
010573 Vau8! A fővárosi kutyatartás	2 229
010574 H.A.S. Háromfogásos gyomortörténelem HU	1 195
010575 H.A.S. Háromfogásos gyomortörténelem GB	822
010576 Legyél te is az ókor mérnöke HU	836
010577 Legyél te is az ókor mérnöke GB	567
010578 Hadrianus kiadvány GB	336
010579 Margit katalógus	1 575
010580 Judit Reigl: Centers of Dominance	37
010581 Reigl Judit: Szárnyalás HU	1 040
010582 A műtárgyak titkos élete	1 285
010583 Öltöztessük fel az országot !	7
010584 Kovács Eszter Emlékkötet	439
összesen:	13 012

<i>Új ajándéktárgyak</i>	<i>teljes önköltség</i>
070040 Molinó tolltartó	31
070041 Molinó övtáska	55
070067 Egyedi hűtőmágnes 50x100 mm	63
070074 KM Zuhanysapka	14
070084 D&V varrókészlet	55
070075 KM vászontáska A jófésültség története	90

070076 KM szakállfésű /vágósablon	48
070077 KM hajturbán	40
070078 KM tükrös hajkefe	61
070079 Molinó hátitáska	37
070080 Molinó szatyor	31
070081 D&V kulcstartó	159
összesen:	684

PÉNZESZKÖZÖK (eFt)

A mérleg fordulónapján (2023.12.31.) a pénztárban és a bankszámlakivonatokon lévő záró egyenlegek:

Megnevezés	2023.01.01 nyitó pénzkészlet	2023.12.31 záró pénzkészlet
Házi pénztár	335	424
Főszámla	476	131
Régészeti alszámla	389 680	415 767
Pályázati alszámla	16 478	21 052
Bankkártya alszámla	689	435
MÁK VEKOP számla	109 203	2 671
Pénzeszközök összesen:	516 861	440 480

Az intézménynek más, készpénz-helyettesítő fizetési eszközei, utalványai nincsenek.

KÖVETELÉSEK (eFt)

Intézményünk havi rendszerességgel foglalkozik a követelésállomány felülvizsgálatával. Negyedévente fizetési felszólításokat küldünk, illetve minősítjük adósainkat.

2023.12.31-én a követelésállományunk alakulása:

- Értékesítésből, szolgáltatásból eredő követelésállomány:	21 458
- 2023.III.negyedévig elszámolt, visszaigényelt ÁFA követelés:	11 177
- Egyéb adott előleg (óvadék)	2 823

Követelések összesen: 35 458

A vevőkövetelések az alábbi minősítési kategóriába sorolhatók:

- Még le nem járt követelés:	11 372
- 30 napon belül lejárt követelés:	0
- 31 - 60 napon belül lejárt követelés:	98
- 61 – 90 napon belül lejárt követelés:	6 400
- 91 – 120 napon belül lejárt követelés:	2 500

- 121-150 napon belül lejárt követelés:	183
- 151-180 napon belül lejárt követelés:	113
- 181-365 napon belül lejárt követelés:	516
- 365 napon túli követelés:	<u>276</u>
Összesen:	21 458

A mérlegkészítés napjáig (2024.01.31-ig) 8 659 eFt vevőkövetelés teljesült. A 90 napon túli követeléseket átadjuk jogi ügyintézésre és minden esetben végig járjuk a behajtás kötelező lépcsőfokait, úgymint felszólítás, végső esetben végrehajtás. Behajthatatlanná csak akkor minősítjük a követelést, ha erről végzés, vagy eljárást lezáró dokumentum születik.

2023. év végén, megfelelő nyilvántartással alátámasztva, 780 eFt értékvesztést számoltunk el a vevőkövetelésekre az egyéb ráfordításokkal szemben. Az év folyamán 23 eFt értékvesztés visszairást könyveltünk az egyéb eredményszemléletű bevételekkel szemben, ezek a tételek befizetésre kerültek 2023. év folyamán.

EGYÉB SAJÁTOS ESZKÖZOLDALI ELSZÁMOLÁSOK

Az Áhsz 1.§ (1) bekezdés 6. és 9. pontja értelmében az előzetesen felszámított levonható, valamint a fizetendő általános forgalmi adó könyviteli számláinak az év végén fennálló egyenlegét nem kell összevezetni.

Tehát a 36412 előzetesen felszámított levonható és a 36422 fizetendő általános forgalmi adó könyviteli számlához kapcsolódó mérleg sorokon, év végén csak az adóbevallással még nem érintett összegek mutathatók ki.

Függetlenül attól, hogy visszaigényelhető vagy fizetendő adó keletkezik, a követelést és a kötelezettséget is a mérleg eszköz oldalán kell kimutatni.

Intézményünknel 2023.12.31-én

- a 36412 Előzetesen felszámított levonható ÁFA egyenlege: - 88 373
- a 36422 Fizetendő ÁFA egyenlege: + 31 616

Visszaigényelhető: - 56 757

Ennek megfelelően a 2023. IV. negyedévi, NAV felé beküldött ÁFA bevallás összege 56 757 e Ft, melynek kiutalása megkérésre került.

3.) AKTÍV IDŐBELI ELHATÁROLÁSOK (eFt)

Az időbeli elhatárolás elve (Áhsz. 4.§ (7)) kizárólag a pénzügyi számvitelben alkalmazható, mivel a költségvetés naptári évre készül.

Az aktív időbeli elhatárolások az adott időszak (2023. üzleti év) eredményét növelik. Megjelenhet bevétel növekedésként, költség-ráfordítás csökkenésként.

- Bevételek aktív időbeli elhatárolása	60 005
2024 évben kiszámlázott, de a tárgyévet (2023.év) érintik	
- Költségek, ráfordítások aktív időbeli elhatárolása	<u>429</u>
2023-ben felmerült, elszámolt olyan költségek, ráfordítások, amelyek csak a következő időszakra (2024.év) számolhatók el.	60 434

Az aktív időbeli elhatárolások kapcsán figyelemmel kell lenni az időarányosításra. Vannak olyan gazdasági események, melyek lefutása, kifizetése nem illeszkedik a költségvetési év fordulónapjához (12.31), és egyszerre több költségvetési évet érintenek. Az ilyen áthúzódó ügyletekhez kapcsolódó költségeket (pl.: biztosítás) időarányosan határoltuk el a költségvetési évek között.

II. FORRÁSOK

A forrás oldalon két nagy kategória van, egyik a saját tőke, másik a kötelezettségek (hosszú és rövid lejáratú). Az intézménynek hosszú lejáratú kötelezettségei nincsenek.

4.) SAJÁT TŐKE (eFt)

A saját tőke elemei az alábbi bontásban kerültek elszámolásra:

Nemzeti vagyon induláskori értéke	24 488 230
Nemzeti vagyon változásai	- 33 667
Egyéb eszköz induláskori értéke és változásai	220 965
Felhalmozott eredmény	499 918
<u>2023. évi mérleg szerinti eredmény</u>	<u>4 615</u>
Saját tőke összege 2023.12.31 –én	25 180 061

5.) KÖTELEZETTSÉGEK (eFt)

Az intézménynek szállítói tartozásból eredő kötelezettsége a mérleg fordulónapján (2023.12.31.) nem volt.

6.) PASSZÍV IDŐBELI ELHATÁROLÁSOK (eFt)

Az adott időszak (2023. üzleti év) eredményeit csökkentik. Megvalósulhat bevételek csökkentésével, költségek és ráfordítások növelésével.

Az eredményszemléletű bevételek passzív időbeli elhatárolása között a mérleg fordulónapja előtt a pénzügyi számvitelben elszámolt olyan bevételek, amelyek a mérleg fordulónapja utáni időszak bevételeit képeznék, 2023. évben nem volt.

Ide tartoznak azok a mérleg fordulónapja előtti időszakot terhelő költségek, ráfordítások, amelyek csak a mérleg fordulónapja utáni időszakban merültek fel.

Passzív időbeli elhatárolásként kell elszámolni a térítés nélkül, ajándékként kapott eszközök értékét, valamint az államháztartáson belüli vagy kívüli fejlesztési célra – visszafizetési kötelezettség nélkül – kapott, véglegesen átvett pénzeszközök összegét.

- Eredményszemléletű bevételek passzív időbeli elhatárolása:	--
- Költségek, ráfordítások passzív időbeli elhatárolása:	239 417
- Halasztott eredményszemléletű bevételek elhatárolása:	<u>2 206 459</u>
Passzív időbeli elhatárolások összesen:	2 445 876

A halasztott eredményszemléletű bevételek passzív időbeli elhatárolásról tételes analitikát vezetünk.

B. EREDMÉNYKIMUTATÁS

Az eredménykimutatásnak tartalmaznia kell minden, a tárgyévi eredményre hatást gyakorló gazdasági eseményt, ügyletet.

Az eredménykimutatás egy adott időszakra vonatkozóan vezeti le, hogy az intézménynek milyen bevételei voltak, és az év során felmerülő költségek, ráfordítások hogyan csökkentik a bevételt, majd mennyi lesz az eredmény.

Amíg a mérleg a vagyoni helyzetről ad képet, addig az eredménykimutatás a realizált bevételeket veti össze az év során felmerült kiadásokkal, ráfordításokkal.

Bevételek és kiadások alakulása (eFt)

(A táblázat adatai tartalmazzák az időbeli elhatárolások tételeit)

Megnevezés	2021.év	2022.év	2023.év	Előző évhez viszonyítva	
Eszk.és szolg. ért. nettó bev. összesen:	406 971	529 054	674 212	127,4	%
- Eredményszemléletű bevételek támogatások	2 453 075	3 014 420	3 306 904	109,7	%
- Anyag jellegű ráfordítások	610 796	1 081 364	1 247 479	115,4	%
- Személyi jellegű ráfordítások	2 032 794	2 452 846	2 676 582	109,1	%
- Egyéb ráfordítások	163 811	159 949	38 808	24,3	%
- Értékcsökkenési leírás	50 617	66 110	49 893	75,5	%

Az állami szférában a költségvetési gazdálkodásnál általában a munkabér és közterhei, valamint a magas eszközállományból eredő javítás, karbantartás és értékcsökkenési leírás teszik ki a költségek igen jelentős részét.

- Anyagjellegű ráfordításaink közül az energiaköltségek emelkedtek a legnagyobb mértékben, 2022-ben augusztustól, 2023-ban a teljes évben már az emelt díjakat számlázták. Ezzel kapcsolatban a takarékosági intézkedések megtételére került sor.

Az alábbi táblázat a közüzemi költségek alakulását mutatja a 2021-2023-as években:

Megnevezés	2021. év	2022. év	2023. év
Villamosenergia	27 752	94 805	175 103
Gázdíj	21 674	51 802	113 691
Távhő	13 679	20 598	78 349
Víz- és csatornadíj	3 455	4 083	4 480

eFt

Az energiaköltségek emelkedése mellett összességében elmondható, hogy az anyagjellegű ráfordítások csupán 15%-os emelkedése arra utal, hogy a költségek visszaszorítására tett intézkedések hatékonyak voltak. Az egyes költségek az előző időszakhoz képest lényegesen csökkentek:

Csökkenés mértéke

- Kiállítási anyagok	27%
- Ásatási anyagok	36%
- Irodaszer, nyomtatvány	44%
- Számítástechnikai anyagok	24%

Az alábbi költségek haladták meg az előző évi összeget az alábbiak szerint:

A kiadás %-os mértéke az előző évhez képest

- Egyéb szakmai anyagok	220%
- Restaurátor anyagok	138%

2023-ban egységesen minden munkavállaló 16 %-os bérfejlesztési támogatásban részesült.

- Az egyéb ráfordítások között néhány jelentősebb tétel:

Működés célú le nem vonható ÁFA:	11 837 e Ft
Beruházási célú le nem vonható ÁFA:	1 889 e Ft
Felújítási célú le nem vonható ÁFA:	1 496 e Ft
Költségvetési maradvány elvonás:	9 796 e Ft
Helyi adók, és illetékek:	7 541 e Ft

7.) MUTATÓK, ELEMZÉSEK (eFt)

Az adatszolgáltatásokban a KGR rendszer automatikusan generálja az előző évi záró beszámolóból a nyitó adatokat, így a folytonosság elve biztosított, valamint lehetőség van az előző év adataival való összehasonlításra, különféle pénzügyi mutatók számítására.

2021. év

2022.év

2023.év

- Vagyon- és tőkeerősség mutató

Megmutatja, hogy mekkora hányadát teszik ki a befektetett eszközök az intézmény vagyonának:

$$\frac{\text{Befektetett eszközök}}{\text{Összes eszköz}} \times 100 = \frac{26\,238\,275}{27\,517\,929} = 95\% \quad \frac{26\,620\,574}{27\,401\,524} = 97\% \quad \frac{26\,956\,401}{27\,625\,936} = 97,6\%$$

- Tőkeerősség mutató

A saját tőke arányát mutatja meg a forrás oldalon:

$$\frac{\text{Saját tőke}}{\text{Összes forrás}} \times 100 = \frac{25\,351\,879}{27\,517\,929} = 92\% \quad \frac{25\,175\,446}{27\,401\,524} = 92\% \quad \frac{25\,180\,061}{27\,625\,936} = 91\%$$

- Likviditási mutató

Azt fejezi ki, hogy a likvid eszközöknek tekintett forgóeszközök értéke hányszorosa az éven belül esedékes kötelezettségeknek:

$$\frac{\text{Forgóeszközök}}{\text{Rövid lejáratú kötelezettségek}} = \frac{74\,661}{6\,978} = 11 \quad \frac{79\,194}{162} = 488 \quad \frac{76\,408}{0} =$$

Ez a mutató jó viszonyítási alap a fizetőképesség jelzésére, nem jó, ha az értéke látványosan romlik.

- Tárgyi eszközök aránya

Azt jelzi, hogy a működő eszközökön belül mekkora hányadot képviselnek a több éven keresztül használatos tárgyi eszközök:

$$\frac{\text{Tárgyi eszközök}}{\text{Eszközök összesen}} \times 100 = \frac{26\,217\,933}{27\,517\,929} = 95\% \quad \frac{26\,596\,671}{27\,401\,524} = 97\% \quad \frac{26\,938\,586}{27\,625\,936} = 97,5\%$$

- Befektetett eszközök fedezettsége

Azt mutatja, hogy az összes befektetett eszközt milyen arányban finanszírozza a saját tőke. Kedvező, ha a mutató minél nagyobb, mert ez azt jelenti, hogy a saját források egyre nagyobb hányadát finanszírozzák a befektetett eszközöknek:

$$\frac{\text{Saját tőke}}{\text{Befektetett eszközök}} \times 100 = \frac{25\,351\,879}{26\,238\,275} = 96\% \quad \frac{25\,175\,446}{26\,620\,574} = 95\% \quad \frac{25\,180\,061}{26\,956\,401} = 93\%$$

- Forgóeszközök aránya

Arról tájékoztat, hogy az összes eszköz között milyen arányt képvisel a rövid távon befektetett eszközök értéke. Ez utalhat az intézmény tevékenységének forgóeszköz igényességére:

$$\frac{\text{Forgóeszközök}}{\text{Eszközök összesen}} \times 100 = \frac{74\,661}{27\,517\,929} = 0,3\% \quad \frac{79\,194}{27\,401\,524} = 0,3\% \quad \frac{76\,408}{27\,625\,936} = 0,3\%$$

- Hatékonysági mutató, az egy dolgozóra jutó nettó árbevétel mutatja:

2022. év **2023. év**

$$\frac{\text{Nettó árbevétel:}}{\text{Átl.stat.állom.létsz.:}} = \frac{529\,054}{313 \text{ fő}} = 1\,690 \quad \frac{674\,212}{315 \text{ fő}} = 2\,140$$

8.) TÁJÉKOZTATÓ ADATOK

- Az intézmény főbb azonosító adatai:

Neve: Budapest Történeti Múzeum,

Rövidített neve: BTM

Székhelye: 1014 Budapest, Szent György tér 2.

Adószáma: 15490634-2-41

Vezetője: Népešsy Noémi főigazgató

Irányító szerve: Fővárosi Önkormányzat

- Telephelyei:
- Kiscelli Múzeum, Budapest, Kiscelli u.108.
- Aquincumi Múzeum, Budapest, Szentendrei út 133-139.
- Budapest Galéria, Budapest, Lajos u. 158.
- Az intézmény számviteli politikájának főbb vonásai

Az intézmény számviteli politikája, és annak szerves részét képező szabályzatok a számlarend, számlatükör, bizonylati rend - a vonatkozó jogszabályoknak megfelelően - a szükséges módosításokkal elkészültek. A könyvvezetés módja kettős könyvvitel, melyet az intézmény a SALDO integrált számítógépes rendszerével végzi.

Az elkészített mérleg típusa: A típusú

Az eredménykimutatás: összköltség eljárással készült.

A könyvek vezetése forintban történik.

Az intézmény havonta időközi költségvetési jelentést, negyedévente időközi mérlegjelentést, év végén 12.31-i fordulónappal éves költségvetési beszámolót készít.

Az immateriális javak, tárgyi eszközök értékcsökkenése az Áhsz. 30.§ (2) bekezdésében foglaltak szerint negyedévenként, az éves leírási kulcsok alapján, időarányosan került elszámolásra.

Értékvesztést az intézmény, a Sztv. 54.-56.§ -ai alapján készletekre és vevő követelésekre számol el. Vevőknél minősítés alapján, az üzleti év mérleg fordulónapján fennálló, és a mérlegkészítés időpontjáig pénzügyileg nem rendezett követelések esetén számol el értékvesztést.

A belső ellenőrzés folyamatossága biztosított. Ezeket az ellenőrzési feladatokat a Kató- és Társa 2003 Tanácsadó Kft. havi rendszerességgel végzi.

- Munkerő gazdálkodás

2020.11.01 –től az intézményben dolgozó közalkalmazottak jogállása a Munka Törvénykönyve szerinti munkaviszonnyá alakult át (megtartva 10 évre a korábbi közalkalmazotti státusszal járó jubileumi jutalmat, végkielégítést).

A funkcionális munkakörök betöltése nagy nehézséget jelent, mert az anyagi lehetőségek jelentősen elmaradnak a vállalkozási szférától. Ezen esetekben a műemléki munkakörnyezet és a jó munkakörülmények jelentenek komoly előnyt az újonnan felvételre kerülő munkavállalók részére.

	2021 -ben (fő)			2022 -ben (fő)			2023 -ban (fő)		
	Szellemi	Fizikai	Összesen	Szellemi	Fizikai	Összesen	Szellemi	Fizikai	Összesen
Kilépők száma:	26	8	34	16	14	30	16	13	29
- ebből nyugdíjba	8	1	9	4	1	5	6	4	10
Belépők száma:	30	16	46	29	21	50	22	17	39

2023.12.31-én az általános statisztikai állományi létszám: 315 fő

- Vállalkozási tevékenység

Intézményünk az alaptevékenység mellett, 2021. évtől vállalkozási tevékenységet is folytat, mindezt a költségvetési szervek beszámolási és könyvvezetési kötelezettségeiről szóló előírások szerint.

A BTM alaptevékenysége körébe a szakmai alapfeladatok, és e feladatok ellátását segítő más, nem haszonszerzés céljából végzett tevékenységek tartoznak, míg a vállalkozási tevékenység minden esetben haszonszerzés céljából, államháztartáson kívüli forrásból végzett tevékenység.

A BTM vállalkozási tevékenysége nem veszélyezteti az alaptevékenységből eredő kötelezettségeket, a bevételek és a kiadások elkülönülten kerülnek elszámolásra és könyvelésre.

Célja, hogy az intézmény időlegesen szabad kapacitása a vállalkozási tevékenység keretében hasznosításra kerüljön (helyiségek bérbeadása), önfinanszírozó jelleggel. Tehát a vállalkozási tevékenység bevételeinek minden esetben fedezni kell a tevékenységgel összefüggő közvetlen és közvetett kiadásokat.

2023. évi kiemelt előirányzatok és teljesítések alakulása (eFt)

	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Teljesítés	Teljesítés a módosított előirányzat %-ban
Személyi juttatások	2 073 912	2 375 488	2 333 480	98%
Munkaadót terhelő járulékok	307 312	340 306	331 124	97%
Dologi kiadások	1 362 511	1 869 148	1 539 479	82%
Egyéb működési célú kiadások	964	12 059	12 059	100%
Beruházások	208 362	535 577	390 374	73%
Felújítások	-	11 214	7 036	63%
Kiadások összesen:	3 953 061	5 143 792	4 613 552	90%
Működési célú támogatások	-	16 713	16 713	100%
Felhalmozási célú támogatások	-	161 964	161 964	100%
Működési bevételek	810 082	1 059 907	1 059 907	100%
Működési célú átvett pénzeszköz	-	2 000	2 000	100%
Finanszírozási bevételek	3 142 979	3 903 208	3 816 270	98%
Bevételek összesen	3 953 061	5 143 792	5 056 854	98%

Az eredeti és a módosított előirányzatok között jelentős különbség mutatkozik a személyi juttatások, és dologi kiadások tekintetében. Ez abból adódik, hogy a BTM-ben 2023. január hónaptól 16 %-os bérfeljesztés valósult meg a dolgozók részére.

A dologi kiadások előirányzatának növekedése a fenntartó által jóváhagyott pénzmaradványból, valamint a többletbevétel rendezéséből adódik. A kiadások teljesítésénél is ez a két elem teszi ki a legnagyobb %-ot az összes költségen belül (személyi juttatások 50,5 %, a dologi kiadások 33,4 %).

A bevételeken belül a működési és a finanszírozási bevételek előirányzatai és teljesítései emelkedtek a legnagyobb mértékben, amely a többletbevételekből, a VEKOP támogatásból, valamint a kamatbevételekből adódtak. Ez a két tétel teszi ki az összes bevétel 96 %-át.

A működési bevételek teljesítésének alakulását a következő táblázat mutatja:

	2023. évi bevételi előirányzat (eFt)	2023. évi bevételi módosított előirányzat (eFt)	2023.12.31-ig teljesült bevételek (eFt)	2022.12.31-ig teljesült bevételek (eFt)
Kiadványok értékesítése	5 000	14 979	14 979	7 346
Jegybevétel	150 000	312 122	312 122	177 139
Közlési díj (egyéb szolgált)	3 416	29 434	35 211	58 675
Bérleti díj	30 000	30 000	24 223	26 607
Egyéb különféle bev	1 500	942	942	3 990
Áfa visszatérülés	82 307	190 953	190 953	106 701
kiszámlázott áfa	143 100	174 541	174 541	161 685
kamat	10 728	36 309	36 309	35 008
ásatási bevétel	384 031	270 627	270 627	333 773
Összesen:	810 082	1 059 907	1 059 907	910 924

- A saját és a bizományosi termékek értékesítéséből származó bevételek jelentős mértékben, több mint kétszeresére növekedtek az előző időszakhoz képest. Számos új kiadvány, könyv, emléktárgy jelent meg a palettán, melyeket igen nagy érdeklődés övezett. Lehetőséget biztosítottunk az online vásárlásra is.
- A jogszabályi előírások alapján a Főváros területén zajló beruházások jelentős részénél intézményünk látja el a régészeti feladatokat. 2023-ban csökkent a beruházások nagyságrendje az előző évekhez képest, ami a BTM-nél is az ásatási bevételek csökkenését eredményezte.
- A bérleti díjből származó bevételeink az előző évhez képest 91%-ban teljesültek, nagyságrendi változás nem történt.
- A jegyértékesítési bevételek, mely az alaptevékenységünk jelentős részét teszi ki az ásatási szolgáltatás mellett, jelentősen meghaladták az előző évit. Nagy hangsúly helyeződött a marketing tevékenységre, számos csatornán kerültek hirdetésre az állandó és az időszaki kiállítások. A kiállítások köré nagy érdeklődésre számot tartó kísérőprogramok kerültek

megszervezésre (pódiumbeszélgetések, tárlatvezetések stb.). Ugyanakkor nem hanyagolható el a Szent István terem közelsége sem, ami szintén vonzerő volt a látogatók körében.

Mérleg szerinti eredmény alakulása:

Eredménykategóriák	2022.év	2023.év
Tevékenység eredménye:	- 211 441	- 31 694
Pénzügyi műveletek eredménye	35 008	36 309
Mérleg szerinti eredmény	- 176 433	4 615

A pénzügyi műveletek eredményének köszönhetően, mely a kapott kamatokból áll, 2023-ban pozitív eredménnyel zártuk az évet.

A Múzeum a régészeti tevékenység és a pályázaton elnyert támogatások felhasználására elkülönített számlát vezet, ezeket a bevételeket elszámolási kötelezettséggel elkülönülten kezeli az önkormányzati finanszírozástól.

A Múzeum pályázati forrás segítségével igyekszik többletforrást bevonnai a szakmai tevékenységébe a kiállításrendezés, kiadvány előállítás, konferenciaszervezés területén.

Összeségében a 2023. évi működés során, a gazdasági területen nem adódtak fennakadások. Az intézmény szakmai feladatait maradéktalanul ellátta, pénzügyi kötelezettségeinek hiánytalanul eleget tett. A folyamatos működőképesség biztosított volt, likviditási probléma nem merült fel, jegybevételei növekedtek az év során.

9.) MARADVÁNYKIMUTATÁS (eFt)

A költségvetési év során a működési bevételek és a működési kiadások különbözete a költségvetési maradvány.

Működési bevételek:

- az államháztartáson belülről működési célból kapott támogatás
- a készletek és a szolgáltatások értékesítéséből kapott ellenérték
- államháztartáson belülről felhalmozási célból kapott támogatás
- államháztartáson kívülről működési célból kapott támogatás
- működés során keletkező egyéb bevételek.

Működési kiadások:

- személyi juttatások, amelyek a foglalkoztatottak, valamint a nem foglalkoztatottak természetes személyek munkabére, illetménye, egyéb más személyi jellegű kifizetése
- a személyi juttatásokat terhelő járulékok
- dologi kiadások (készletek, szolgáltatások vásárlása)
- felhalmozási kiadásokból beruházások, tárgyi eszközök, és más tartósan használt eszközök beszerzése
- más, a működés során keletkező kiadások, kifizetések.

A maradványkimutatás az éves költségvetési beszámoló részét képezi. A költségvetési szerv bevételeit és kiadásait alaptevékenység és vállalkozási tevékenység bontásban tartalmazza, illetve bemutatja a kötelezettségvállalással terhelt maradványt, a szabad maradványt és a vállalkozási maradványt terhelő fizetési kötelezettséget.

Alaptevékenység költségvetési bevételei	1 209 820
Alaptevékenység finanszírozási bevételei	3 816 271
Vállalkozási tevékenység költségvetési bevételei	<u>30 763</u>
Összes bevétel	5 056 854

Alaptevékenység költségvetési kiadásai	4 582 788
Vállalkozási tevékenység költségvetési kiadásai	<u>30 763</u>
Összes kiadás	4 613 551

Összes maradvány: 443 303

Kötelezettségvállalással terhelt maradvány 350 314

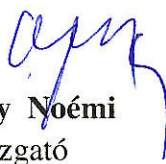
Szabad maradvány 92 989

Kötelezettségvállalással terhelt maradvány megoszlása:

- személyi juttatásokra	42 007
- járulékokra	9 182
- dologi kiadásokra	275 932
- beruházásokra	<u>23 193</u>
	350 314

Az intézmény 2023. december 31-én rendelkezésre álló pénzeszközei a maradványhoz kapcsolódó kötelezettségek teljesítésére fedezetet nyújtanak.

Budapest, 2024.03.13.

Népešsy Noémi
főigazgató

Csiki Attila
gazdasági igazgató

Rövidítések:

Áhsz.: 4/2013.(I. 11.) Korm. rendelet az államháztartás számviteléről

Sztv.: 2000.évi C. törvény a számvitelről

